

Erityiskertomus

Ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskeva EU:n toiminta: vaikutus merkittävää, mutta huomattavat viivästykset ja sääntöjen noudattamatta jättäminen heikentävät sitä

EUROOPAN
TILINTARKASTUS
TUOMIOISTUIN

Sisällys

	Kohta
Tiivistelmä	I–XII
Johdanto	01–19
Energiatehokkuuden merkitys	01–06
Ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen merkitys	07–15
Markkinaavalvonnän merkitys	16–19
Tarkastuksen laajuus ja tarkastustapa	20–23
Huomautukset	24–73
Säätelyprosessin hallinnointi	24–54
Komissio asetti etusijalle tuoteryhmät, joiden energiansäästömahdollisuudet ovat suurimmat	24–27
Huomattavat viiveet säätelyprosessissa vähensivät toimintapolitiikan vaikuttavuutta	28–37
Komissio toteuttaa toimia, joiden avulla pyritään parantamaan energiamerkintöjä	38–42
Komissio lisäsi keskittymistä resurssitehokkuuteen, mutta ei ole laatinut kiertotaloutta koskevaa työkalupakkia	43–45
Ekosuunnittelun vaikutuksia koskevassa vaikutustenarvioinnissa yliarvioidaan toimintapolitiikan vaikutukset, vaikka viime aikoina onkin tapahtunut parannuksia	46–54
Markkinaavalvonta	55–73
Jos valmistajat ja vähittäismyyjät eivät noudata energiamerkintä- ja ekosuunnittelulainsäädäntöä, toimintapolitiikan hyödyt vähenevät	55–59
EU on tarjonnut markkinaavalvontaviranomaisille välineitä, joiden vaikutus ekosuunnitteluun ja energiamerkintöihin on jäänyt vähäiseksi	60–70
EU-rahoitteiset markkinaavalvontahankkeet ovat hyödyllisiä, mutta tarjoavat vain väliaikaisen ratkaisun toistuviin tarpeisiin	71–73
Johtopäätökset ja suositukset	74–80

Sanasto

Komission vastaukset

Tarkastustiimi

Tarkastuksen eteneminen

Tiivistelmä

I Koska ilmastonmuutoksen ehkäiseminen ja hillitseminen on ratkaisevan tärkeää, EU:n johtajat ovat sitoutuneet pienentämään EU:n energiankulutusta 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä ja 32,5 prosenttia vuoteen 2030 mennessä (vuonna 2007 ennustettuihin tasoihin verrattuna). Tuotteiden energiatehokkuuden parantaminen on yksi keskeisistä välineistä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Energiatehokkaammiksi suunnitellut tuotteet voivat auttaa vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja tuoda yrityksille ja kotitalouksille huomattavia taloudellisia säästöjä.

II Ekologista suunnittelua koskeva lainsäädäntö toimii asettamalla kotitalous- ja teollisuustuotteille energiatehokkuutta ja ympäristövaatimuksia koskevat vähimmäisvaatimukset. EU:n energiamerkit antavat kuluttajille tietoa tuotteiden energiankulutuksesta ja ympäristötehokkuudesta ja auttavat heitä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä.

III Tässä tarkastuksessa arvioitiin, ovatko ekologiseen suunnitteluun ja energiamerkintöihin liittyvät EU:n toimet edistäneet energiatehokkuuteen ja ympäristöön liittyviä EU:n tavoitteita vaikuttavalla tavalla. Tilintarkastustuomioistuin tutki, hallinnoiko komissio sääntelyprosessia hyvin ja seurasiko se saavutettuja tuloksia ja raportoiko se niistä asianmukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin tutki myös, oliko komissio valvonut ja tukenut markkinavalvontatoimia vaikuttavalla tavalla ja olivatko EU:n rahoittamat hankkeet johtaneet kestäviin parannuksiin markkinavalvonnassa.

IV Tarkastuksen perusteella todettiin, että EU:n toimet edistivät vaikuttavalla tavalla ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan tavoitteiden saavuttamista, mutta vaikuttavuutta heikensivät huomattavat viiveet sääntelyprosessissa ja se, että valmistajat ja vähittäismyyjät eivät noudattaneet asetettuja vaatimuksia.

V Toimintapolitiikka kattaa suurimman osan tuotteista, joiden energiansäästämahdollisuudet ovat suurimmat. Komissio käytti järkeviä ja avoimia menetelmiä päättäessään, mihin tuotteisiin sääntely pitäisi kohdentaa, jotta toimintapolitiikalla olisi mahdollisimman suuri vaikutus.

VI Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kuitenkin, että tuotekohtaisten säännösten laatiminen on hidasta, ja komissio olisi voinut välttää joitakin viivästyksiä. Lisäksi komission päätös hyväksyä toimenpiteitä yhtenä pakettina merkitsi sitä, että sellaisia tuoteryhmiä koskeva sääntely, jotka ovat valmiita säänneltäviksi, viivästyy entisestään. Tämä vähensi toimintapolitiikan vaikutusta, sillä tuotesuunnitteluvaatimukset eivät aina vastaa teknologian kehitystä. Lisäksi energiamerkinnät eivät enää välttämättä auta kuluttajia erottamaan tuotteita toisistaan.

VII Komissio on integroinut kiertotalouden konseptit, kuten korjattavuuden ja kierrätettävyyden, ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevaan toimintapolitiikkaan tapauskohtaisesti. Tilintarkastustuomioistuin pani kuitenkin merkille, että hiljattain annetut tuoteasetukset ovat osoittaneet, että komissio oli kiinnittänyt enemmän huomiota näihin näkökohtiin.

VIII Komissio raportoi joka vuosi ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan tuloksista ja tarjoaa hyödyllistä tietoa sidosryhmille ja poliittisille päättäjille. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että nykyinen vaikutustenarviointimenetelmä on epätäydellinen, koska siinä ei oteta huomioon säännösten noudattamatta jättämisen vaikutusta, täytäntöönpanon viivästymistä eikä todellisen energiankulutuksen ja teoreettisen kulutuksen välistä eroa.

IX Markkinoiden vaikuttavan valvonnan olisi oltava ratkaisevassa asemassa sen varmistamisessa, että EU:ssa myytävät tuotteet ovat ekologista suunnittelua koskevien vaatimusten mukaisia ja että kuluttajat hyötyvät tarkoista energiamerkinnöistä. Jäsenvaltioiden tehtävänä on valvoa, että myytävät tuotteet ovat lainsäädännön mukaisia. Saatavilla olevat tiedot osoittavat kuitenkin, että valmistajien ja vähittäismyyjien vaatimustenvastaisuus on edelleen merkittävä ongelma.

X Komissio edistää markkinaevalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä. Komission ylläpitämällä markkinaevalvonnan tiedotus- ja viestintäjärjestelmällä olisi mahdollistettava viranomaisten yhteistyö sallimalla niiden jakaa tarkastustuloksia. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että jotkin tietokannan toimintarajoitukset vähensivät sen vaikuttavuutta. Komissio on perustamassa tuotetietokantaa, jonka on muun muassa määrä helpottaa markkinaevalvontaa, mutta hanke on aikataulusta jäljessä.

XI EU:n rahoittamat hankkeet, joilla pyritään parantamaan markkinaevalvontaa, ovat tuottaneet tuloksia, mutta ne ovat tuoneet vain väliaikaisen ratkaisun toistuviin tarpeisiin.

XII Tilintarkastustuomioistuin antaa kertomuksessa komissiolle suosituksia, joilla pyritään parantamaan ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan vaikuttavuutta. Tilintarkastustuomioistuin suosittelee sääntelyprosessin parantamista siten, että annettaisiin oikea-aikaisempia ja vaikuttavampia tuotekohtaisia asetuksia. Lisäksi suositellaan toimintapolitiikan vaikutusten mittaamis- ja raportointitavan parantamista sekä toimia, joiden avulla pyritään edistämään tiedonvaihtoa markkinaevalvontaviranomaisten välillä ja parantamaan toimintapolitiikan noudattamista.

Johdanto

Energiatehokkuuden merkitys

01 EU:n johtajat asettivat vuonna 2007 ilmastonmuutoksen ehkäisemisen ja hillitsemisen muodostaman keskeisen haasteen edessä kolme tavoitetta, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2020 mennessä¹:

- kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 20 prosentilla (vuoden 1990 tasoon verrattuna)
- 20 prosentin lisäys energiatehokkuuteen (vuonna 2007 ennustettuihin tasoihin verrattuna)
- uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden nostaminen 20 prosenttiin kokonaiskulutuksesta.

02 Energiatehokkuuden parantaminen vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja auttaa torjumaan ilmastonmuutosta, tuottaa yrityksille ja kotitalouksille huomattavia taloudellisia säästöjä, parantaa ilmanlaatua ja auttaa EU:ta vähentämään riippuvuuttaan fossiilisista polttoaineista.

03 Komission tuorein arvio siitä, miten jäsenvaltiot ovat edistyneet energiatehokkuustavoitteiden saavuttamisessa², osoittaa, että EU 2020 -tavoitetta ei todennäköisesti saavuteta. Energiankulutus kasvoi vuosien 2014 ja 2017 välisenä aikana. Komission arvioinnin mukaan keskeisiä tekijöitä olivat talouskasvu, alhaiset öljynhinnat, sääolot ja energiatehokkuustoimenpiteiden hidas toteuttaminen joissakin jäsenvaltioissa. Kertomuksessa todetaan, että ”toimia on lisättävä paitsi vuoden 2020 tavoitteiden saavuttamiseksi myös siksi, että saadaan luotua asianmukainen perusta tulevalle vuosikymmenelle, jolloin tähtäin on asetettava vielä korkeammalle”.

¹ [Komission verkkosivusto vuoden 2020 tavoitteista](#). Ks. myös tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 18/2019 ”EU:n kasvihuonekaasupäästöt: raportointi hyvällä tasolla, mutta parempi käsitys tulevista päästövähennyksistä on tarpeen”.

² [Energiatehokkuusdirektiivin 2012/27/EU 24 artiklan 3 kohdan mukainen vuoden 2018 arviointi jäsenvaltioiden edistymisestä vuodelle 2020 asetettujen kansallisten energiatehokkuustavoitteiden saavuttamisessa ja energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanossa, COM\(2019\) 224 final, 2019](#).

04 Muutetussa energiatehokkuusdirektiivissä asetettiin joulukuussa 2018³ tavoitteeksi se, että energiatehokkuus kasvaa vuoteen 2030 mennessä 32,5 prosenttia vuoden 2007 ennusteisiin verrattuna. Tämän kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää toteuttaa määrätietoisia toimenpiteitä, joilla vähennetään energiankulutusta.

05 Energiatehokkuuden parantaminen voi kattaa useita sektoreita ja aloja. Esimerkkeinä voidaan mainita rakennusten suunnittelu ja kunnostaminen energian säästämiseksi, kulkuneuvojen parantaminen, teollisuustuotanto sekä parempien tuotteiden suunnittelu ja käyttö. Komissio arvioi⁴, että ekosuunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan osuus vuoden 2020 energiatehokkuustavoitteesta on noin puolet.

06 Eurostatin vuoden 2017 tietojen mukaan⁵ kotitalouksien energiankulutus muodostaa noin neljänneksen (27,2 prosenttia) energian loppukulutuksesta Euroopassa. Suurin osa kotitalouksien kuluttamasta energiasta (82,5 prosenttia) on peräisin uusiutumattomista lähteistä. Energiamerkinnot kattavat lähinnä kotitaloussektorin. **Kuva 1** osoittaa, että kotitalouksien energiankulutuksesta suurimman osan muodostavat lämmitys ja kuuma vesi, joita seuraavat valaistus ja kodinkoneet sekä ruoanlaitto.

Kuva 1 – Energiankulutus EU:n kotitalouksissa

Lähde: Eurostat, 2017.

³ Direktiivi (EU) 2018/2002.

⁴ Komission tiedonanto "Ekologista suunnittelua koskeva työsuunnitelma vuosiksi 2016–2019", COM(2016) 773.

⁵ Eurostatin tiedot vuodelta 2017.

Ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen merkitys

07 Ekologisella suunnittelulla tarkoitetaan ympäristönäkökohtien sisällyttämistä tuotesuunnitteluun. Sen tavoitteena on parantaa tuotteen ympäristötehokkuuden tasoa koko sen elinkaaren ajan. Ekologista suunnittelua koskeva lainsäädäntö toimii asettamalla tuotesuunnittelulle energiatehokkuutta ja muita osa-alueita koskevia vaatimuksia, joiden myötä tuotteiden ympäristötehokkuus paranee. Tuotteita, jotka eivät täytä näitä vaatimuksia, ei voida myydä EU:ssa, mikä poistaa heikoimmat tuotteet markkinoilta.

08 EU:n energiamerkit osoittavat, miten laite sijoittuu asteikolle (A-G) energiankulutuksensa perusteella. Niissä arvioidaan kunkin tuotteen vuotuinen energiankulutus ja asetetaan samankaltaiset tuotteet järjestykseen niiden energiatehokkuusluokan mukaan. Näin kuluttajat voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä.

09 Ekosuunnittelu ja energiamerkit ovat toisiaan täydentäviä. Niillä molemmilla on seuraavat toimintapoliittiset tavoitteet:

- parantaa tuotteiden energiatehokkuutta ja ympäristönsuojelua
- edistää energiaan liittyvien tuotteiden vapaata liikkuvuutta EU:ssa
- antaa kuluttajille tietoa, jonka pohjalta he voivat valita tehokkaampia tuotteita.

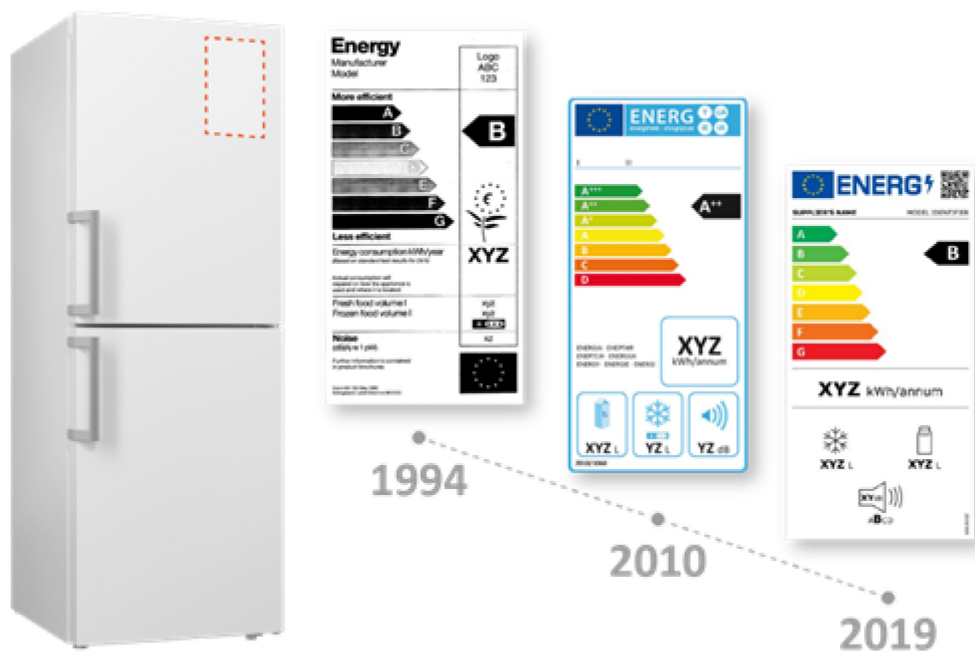
10 Komissio kehitti 1990-luvun alussa lämmittimien ja jääkaappien energiatehokkuusvaatimuksia ja tämän jälkeen loistelamppuja koskevia vaatimuksia vuonna 1999. Vuonna 2005 hyväksytty ensimmäinen ekosuunnitteludirektiivi⁶ koski kaikkia energiaa käyttäviä tuotteita. Nykyisellä direktiivillä⁷ laajennettiin edelleen energiaan liittyvien tuotteiden soveltamisalaa sisällyttämällä siihen myös tuotteet, joilla on välillinen vaikutus energiankulutukseen.

⁶ Direktiivi 2005/32/EY.

⁷ Direktiivi 2009/125/EY.

11 Euroopan yhteisöjen neuvosto hyväksyi vuonna 1992 ensimmäisen EU:n energiamerkintädirektiivin⁸, joka kattaa tärkeimmät kodinkoneet. Ensimmäiset EU:n laajuiset merkinnät otettiin käyttöön jääkaapeissa vuonna 1994. Merkinnoissa määritettiin kunkin mallin energiatehokkuusluokka (A–G). Tämän jälkeen jääkaappien energiankulutus on vähentynyt yli 60 prosentilla⁹. Vuonna 2010 komissio otti käyttöön energialuokat A+, A++ ja A+++⁹. Vuonna 2019 uusi merkintä (ks. kohta 41). *Kuvassa 2* esitetään jääkaappien EU-energiamerkin kehitys.

Kuva 2 – EU:n energiamerkin kehitys jääkaappien osalta

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

⁸ Direktiivi 92/75/ETY.

⁹ Preparatory review study, 2016.

12 Maailman energianeuvosto on tunnustanut EU:n ekosuunnittelu- ja energiamerkintäpolitiikan onnistuneeksi¹⁰. Kuluttajat tuntevat energiamerkinnät, ja 85 prosenttia eurooppalaisista tunnistaa energiamerkin ja käyttää sitä ostohetkellä¹¹. Käytäntö on saanut laajaa kannatusta valmistajilta, kuluttajilta ja ympäristöjärjestöiltä¹². Esimerkkejä:

- tuotesuunnittelu paranee, mikä voi johtaa korkeampiin myyntihintoihin ja siten suurempaan tuottoon ja innovoivien valmistajien markkinaosuuden kasvuun, koska tehottomat tuotteet poistuvat EU:n markkinoilta; komissio arvioi näin syntyvän noin 1 miljoonaa työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä¹³
- yritykset hyötyvät alhaisemmista toimintakustannuksista, kun ne käyttävät tehokkaampia tuotteita
- tehokkaampia tuotteita käyttävät kuluttajat hyötyvät pienemmistä energialaskuista, jotka kompensoivat korkeammat alkukustannukset.

13 Ekosuunnittelu- ja energiamerkintävaatimuksissa keskitytään ensisijaisesti energiatehokkuuteen, mutta ne voivat kattaa myös muita ominaisuuksia. Lainsäädännössä esimerkiksi rajoitetaan pesukoneiden vedenkulutusta, asetetaan valaistustuotteille ja pölynimureille kestävyysvaatimuksia ja annetaan tietoja pölynimurien, kiertoovesipumppujen ja kuvantamislaitteiden purkamisesta ja kierrätyksestä. Moniin tuotemerkintöihin sisältyy kuvia, jotka antavat tietoa tuotteiden ominaisuuksista, suorituskyvystä ja ympäristövaikutuksista, kuten vedenkulutuksesta tai melusta (ks. [kuva 3](#)).

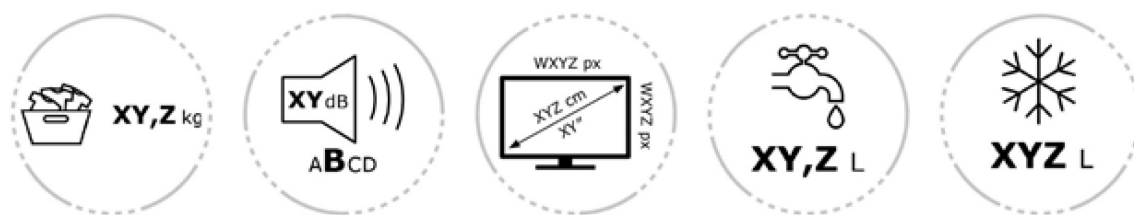
¹⁰ Energiatehokkuuspolitiikkaa eri puolilla maailmaa käsittelevä julkaisu *Energy Efficiency Policies around the World: Review and Evaluation*, s. 48, Maailman energianeuvosto, 2008.

¹¹ Tutkimus energiamerkinnän ja sen mahdollisten muutosten vaikutuksesta kuluttajien käsityksiin ja ostopäätöksiin *Study on the impact of the energy label – and potential changes to it – on consumer understanding and on purchase decisions*, LE London Economics ja IPSOS, lokakuu 2014.

¹² Teollisuuden edustajien yhteinen kirje ekosuunnittelusta *Joint Industry letter on Ecodesign*, toukokuu 2018; 55 valtiosta riippumattoman järjestön avoin kirje komission puheenjohtaja Junckerille *Open letter to President Juncker from 55 NGOs*, syyskuu 2018.

¹³ *EIA overview report 2018*, tammikuu 2019.

Kuva 3 – Piktogrammit energiamerkinnöistä, jotka sisältävät tietoja ominaisuuksista, suorituskyvystä ja ympäristövaikutuksista

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

14 Ekosuunnittelua ja energiamerkintöjä koskevat säännöt kattavat 14 tuoteryhmää, kun taas 11 muuta tuoteryhmää kuuluu vain ekosuunnitteluvaatimusten piiriin (ks. [kuva 4](#)). Lisäksi on olemassa horisontaalisia toimenpiteitä, jotka koskevat sähkö- ja elektroniikkalaitteiden sähkönkulutusta pois päältä- ja valmiustilassa.

Kuva 4 – Ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen piiriin kuuluvat tuotteet

Ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevien vaatimusten piiriin kuuluvat 14 tuoteryhmää	Ainoastaan ekosuunnitteluvaatimusten piiriin kuuluvat 11 tuoteryhmää
•astianpesukoneet •pesukoneet •kuivausrummut •jääkaapit •ammatillinen ja kaupallinen jäähdytys •lamput •elektroniset näytöt •kotitalouksien keittolaitteet •lämmittimet •vedenlämmittimet •paikalliset tilalämmittimet •kiinteän polttoaineen kattilat •ilmastointilaitteet •asuinrakennuksiin tarkoitetut ilmanvaihtokoneet	•perusdigisovittimet •ulkoiset virtalähteet •sähkömoottorit •kiertovesipumput •teollisuustuulettimet •vesipumput •muuntajat •hitsauslaitteet •ilmalämmitystuotteet •Tietokoneet ja tietokonepalvelimet •sähköiset tietotallennustuotteet

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

15 EU:n kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2015¹⁴. Komissio ilmoitti vuonna 2016 aikomuksestaan osallistua enemmän kiertotalouteen tekemällä tuotteista kestävämpiä ja helpompia korjata, käyttää uudelleen tai kierrättää. Kiertotaloudessa tuotteiden ja materiaalien arvoa pidetään yllä mahdollisimman pitkään; resurssien käyttö ja syntyvä jäte minimoidaan, ja resurssit säilytetään taloudessa silloinkin, kun tuote on saavuttanut käyttöikänsä lopun, jotta resurssit voidaan käyttää yhä uudestaan, ja siten saavutetaan lisäarvoa.

Markkinavalvonnan merkitys

16 Ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskeva lainsäädäntö hyödyttää kuluttajia ja ympäristöä, jos EU:ssa myytävät tuotteet täyttävät ekosuunnittelua ja energiamerkintää koskevat vaatimukset ja jos myyjät ilmoittavat tarkat energiamerkinnät kuluttajille asianmukaisesti.

17 EU:ssa myytävien tuotteiden toimittajien on annettava vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä tuotteeseen CE-merkintä¹⁵. Merkintä ei osoita, että kolmas osapuoli tai viranomaiset ovat testanneet tuotetta itsenäisesti. Siitä käy ilmi, että valmistaja katsoo, että sen tuote on kaikkien sovellettavien säännösten mukainen ja soveltuu lailliseen myyntiin. Valmistajat ovat vastuussa sen varmistamisesta, että niiden myyjille antama energiamerkintä on asianmukainen.

¹⁴ COM(2015) 614/2.

¹⁵ Lyhenne tulee sanoista "Conformité Européenne".

Kuva 5 – CE-merkintä televisiossa

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

18 EU:ssa suoritetaan markkinavalvontaa 33 alalla, joihin lukeutuvat myös ekosuunnittelu ja energiamerkinnät. Jäsenvaltiot vastaavat alueellaan tapahtuvasta markkinavalvonnasta. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä markkinavalvontaviranomainen (MSA) ja annettava sille riittävät valtuudet ja resurssit velvoitteidensa täyttämiseen. Toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä asianmukaisia tarkastuksia riittävässä laajuudessa varmistaakseen, että maassa myytävät tuotteet ovat vaatimusten mukaisia.

19 Komissio tukee ja edistää markkinavalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä järjestämällä kokouksia, tarjoamalla ohjausta ja koulutusta sekä ylläpitämällä kahta tietokantaa. EU:n talousarviosta myönnetään rahoitusta (15 miljoonaa euroa vuosina 2009–2018) hankkeisiin, joilla pyritään parantamaan ekosuunnittelun ja energiamerkintöjen alan markkinavalvontaa EU:ssa.

Tarkastuksen laajuus ja tarkastustapa

20 Kertomuksessa arvioidaan, edistävätkö ekologiseen suunnitteluun ja energiamerkintöihin liittyvät EU:n toimet vaikuttavalla tavalla energiatehokkuuteen ja ympäristöön liittyviä EU:n tavoitteita. Tilintarkastustuomioistuin päätti tutkia tätä politiikanalaa, koska se vaikuttaa ratkaisevalla tavalla EU:n asettamien energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseen ja koska vuonna 2019 hyväksyttiin uusi lainsäädäntöpaketti, jonka seurauksena kansalaiset ja sidosryhmät ovat yhä kiinnostuneempia asiasta. Tilintarkastustuomioistuin tutki, hallinnoiko komissio sääntelyprosessia hyvin ja seurasiko se saavutettuja tuloksia ja raportoiko se niistä asianmukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin tutki myös, oliko komissio valvonut ja tukenut markkinavalvontaviranomaisten toimia. Tarkastuksessa keskityttiin arvioimaan kahden EU-tason tietokannan toimintaa sekä sitä, olivatko EU:n rahoittamat hankkeet johtaneet kestäviin parannuksiin markkinavalvonnassa.

21 Tilintarkastustuomioistuin valitsi tapaustutkimuksiksi kolme tuoteryhmää arvioidakseen, oliko komissio ehdottanut täytäntöönpanotoimenpiteitä toimintapoliittisten tavoitteiden mukaisesti:

- keskuslämmityskattilat ja tilalämmittimet
- kotitalouksien kylmäsäilytyslaitteet (jääkaapit ja pakastimet)
- elektroniset näytöt (televisiot ja monitorit).

Valitut tuoteryhmät valittiin niiden primäärienergian kulutuksen ja ekosunnittelu- ja energiamerkintätoimenpiteiden arvioitujen säästöjen perusteella. Tavoitteena oli kattaa sekä lämmitystuotteet että tyypilliset kodinkoneet.

22 Tarkastuskäynti tehtiin energian pääosastoon (PO ENER), sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosastoon (PO GROW) sekä pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaavaan toimeenpanovirastoon (EASME).

Tilintarkastustuomioistuin kohdisti yhdeksään hankkeeseen asiakirjatarkastuksen ja arvioi hankkeiden tuloksia. Tarkoituksena oli arvioida EU:n rahoittamien hankkeiden vaikutusta ja kestävyyttä markkina- ja valvonnan parantamisen kannalta.

Tilintarkastustuomioistuin teki myös tarkastuskäynnin ekologisesta suunnittelusta ja energiamerkinnöistä vastaavien markkina- ja valvontaviranomaisten luo Luxemburgissa, Puolassa, Ranskassa ja Ruotsissa. Asianomaiset maat osallistuivat joihinkin näistä hankkeista. Tarkastukseen valittiin nämä jäsenvaltiot, koska ne edustavat erilaisia markkinakokoja. Valinnassa otettiin huomioon myös maantieteellinen tasapaino.

Kuluttajia, ympäristöalaa ja teollisuutta edustavia sidosryhmiä kuultiin haastattelemalla Euroopan kuluttajaliiton (BEUC), eurooppalaisen standardointiasioiden kuluttajajärjestön (ANEC), Euroopan ympäristötoimiston (EEB) ja eurooppalaisen kodinkonealan toimialajärjestön (Home Appliance Europe, APPLiA) edustajia.

23 Tarkastuksen tuloksia voitaisiin hyödyntää valmisteltaessa seuraavaa ekologista suunnittelua koskevaa kolmivuotista työsuunnitelmaa vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Tulokset voisivat vaikuttaa myös siihen, miten komissio hallinnoi lainsäädäntöprosessia ja miten se tukee jäsenvaltioiden markkina- ja valvontatoimia.

Huomautukset

Sääntelyprosessin hallinnointi

Komissio asetti etusijalle tuoteryhmät, joiden energiansäästömahdollisuudet ovat suurimmat

24 Ekosuunnitteludirektiivissä ja energiamerkintöjä koskevassa asetuksessa luotiin yleiset puitteet, joissa määritellään toimintapoliittiset tavoitteet sekä komission, markkinavalvontaviranomaisten, valmistajien, kauppiaiden jne. tehtävät ja vastualueet. Komissiolla on valtuudet hyväksyä täytäntöönpanotoimenpiteitä, joilla vahvistetaan ekosuunnittelu- ja energiamerkintävaatimukset tietyille tuoteryhmille. Ekosuunnitteludirektiivin mukaan komission olisi valittava säänneltävät tuoteryhmät kolmen kriteerin perusteella: myyntivolyymi, nykyinen ympäristövaikutus ja mahdollisuudet vaikutusten parantamiseen¹⁶.

25 Tilintarkastustuomioistuinin tutki, asettiko komissio vuosien 2016–2019 työsuunnitelmassaan etusijalle tuoteryhmät, joiden energiansäästömahdollisuudet ovat suurimmat. Komissio tarkasti ennalta yli 100 tuoteryhmää ja analysoi niistä 16. Tämän jälkeen komissio asetti tuotteet järjestykseen niiden energiansäästöpotentiaalin mukaan. Järjestykseen asettamisen yhteydessä annettiin myös laadullinen arviointi muista ympäristötekijöistä, kuten vedenkulutuksesta, kriittisten raaka-aineiden sisällyttämisestä, kestävydestä ja kierrätettävyydestä.

26 Komissio ilmoitti vuonna 2016, että se aikoo tutkia mahdollisuutta asettaa vaatimuksia erikseen tieto- ja viestintätekniikan tuotteille (kuten älypuhelimet ja kotiverkkolaitteet). Tämä johtuu siitä, että ala on luonteeltaan nopeasti muuttuva ja energiansäästömahdollisuuksien arviointi on vaikeaa. Komissio aikoo aloittaa tämän työn vuoden 2019 loppuun mennessä.

¹⁶ Direktiivi 2009/125/EY, 15 artiklan 2 kohta.

27 Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että voimassa olevat täytäntöönpanotoimenpiteet (jotka kattavat yli 30 tuoteryhmää) käsittivät suurimman osan niistä tuotteista, joiden energiansäästömahdollisuudet ovat suurimmat. Näihin kuuluvat tuotteet, jotka vastaavat suurimmasta osasta kotitalouksien energiankulutuksesta ja yli puolesta teollisuus- ja palvelualoilla tapahtuvasta energiankulutuksesta¹⁷.

Huomattavat viiveet sääntelyprosessissa vähensivät toimintapolitiikan vaikuttavuutta

28 Kun komissio hyväksyy täytäntöönpanotoimenpiteitä, sääntelyprosessin oikea-aikaisuus on keskeinen tekijä toimintapolitiikan onnistumisessa. Kun teknologia paranee ja tuotteet tehostuvat, ekosuunnittelua ja merkintöjä koskevat vaatimukset voivat vanhentua, eikä toimintapolitiikalla enää ole vaikutusta.

29 Viime vuosina monissa tuoteryhmissä tekniikan kehitys on merkinnyt sitä, että energiatehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset ovat vanhentuneet ja useimmat tai kaikki tuotemallit ovat kuuluneet kolmeen parhaaseen energialuokkaan. Tämä osoittaa yhtäältä, että markkinoilla saatavilla olevat tuotteet ovat energiatehokkaampia kuin ennen ja että toimintapolitiikalla on ollut myönteinen vaikutus. Toisaalta silloin, kun kaikki saatavilla olevat tuotteet kuuluvat parhaisiin energialuokkiin, kuluttajien on vaikeampaa erottaa toisistaan parhaiten ja huonoimmin suoriutuvia tuotteita ja valmistajilla on vähemmän kannustimia innovointiin. Tilintarkastustuomioistuin tutki sääntelyprosessia kolmen tarkastukseen valitun tuoteryhmän osalta: elektroniset näytöt, jääkaapit ja lämmittimet.

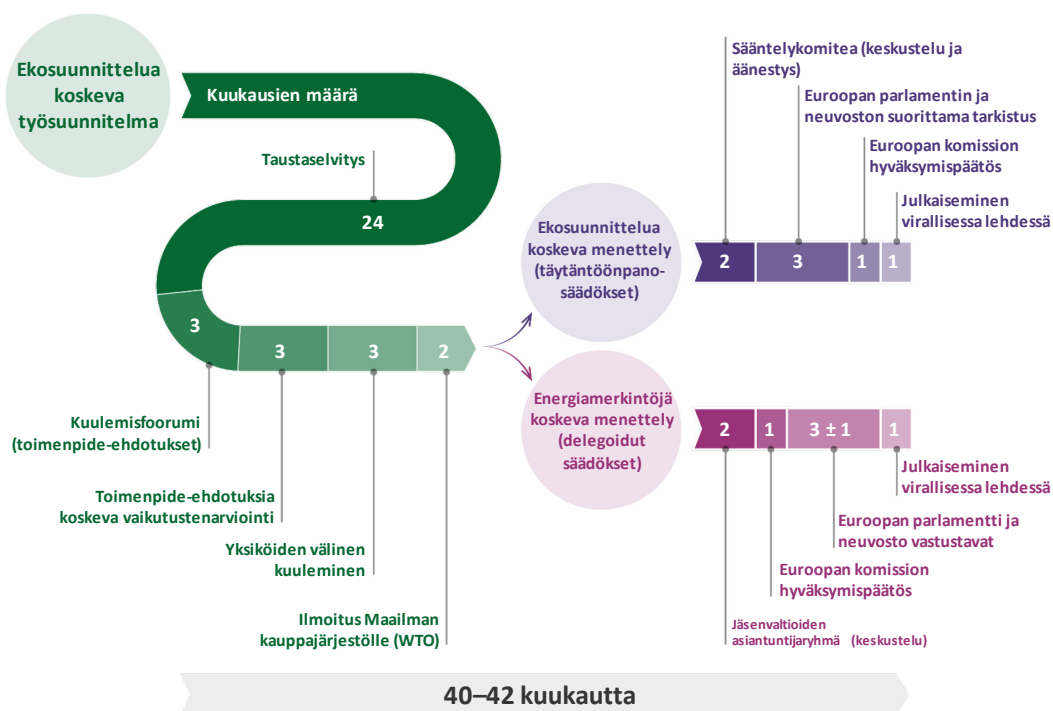
¹⁷ *Ecodesign Impact Accounting – Overview report 2018*, s. 8, VHK, tammikuu 2019.

30 Toimintapolitiikka sai vuonna 2015 tiedotusvälineissä kielteistä julkisuutta, jota ruokkivat hyökkäykset liiallisena pidettyä EU-sääntelyä kohtaan sekä runsaasti julkisuutta saanut imureita koskenut oikeustapaus¹⁸. Tämän seurauksena komissio päätti jähdyttää sääntelyprosessin väliaikaisesti, jotta koko toimintapolitiikan asianmukaisuutta voitaisiin tarkastella. Tämä viivästytti lähes kahdella vuodella käytössä olevien toimenpiteiden tarkastamista sekä niitä uusia tuoteryhmiä koskevaa työtä, joita pidettiin ensisijaisina (esim. rakennusten automaatio- ja valvontajärjestelmät, vedenkeittimet, käsienkuivaajat, hissit, aurinkopaneelit ja vaihtosuuntaajat, kylmäsäiliöt ja painepesurit). Tämä ei kuitenkaan ollut ainoa syy viivästyksiin, kuten seuraavissa kohdissa selitetään.

¹⁸ Asia T-544/13, Dyson Ltd v. Euroopan komissio, lopullinen tuomio 8. marraskuuta 2018. Pölypussittomien pölynimurien valmistaja vaati komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 665/2013 kumoamista sillä perusteella, että se johti kuluttajia harhaan pölynimurien energiatehokkuuden suhteen, koska asetuksessa tarkoitetut testausstandardit eivät olleet riittäviä. Tuomioistuim kumosi asetuksen.

31 Energiatohokkuustoimien kehittäminen on monimutkainen ja pitkälinen prosessi (ks. [kuva 6](#)), joka edellyttää perusteellisia kuulemisia sidosryhmien kanssa¹⁹. Komissio on arvioinut, että tuoteryhmiä koskeva vakimuotoinen sääntelyprosessi kestää noin kolme ja puoli vuotta²⁰. Prosessi alkaa taustaselvityksen käynnistymisestä ja jatkuu siihen asti, kun täytäntöönpanosäädös tai delegoitu säädös julkaistaan virallisessa lehdessä.

Kuva 6 – Täytäntöönpanotoimenpiteiden hyväksymistä koskeva teoreettinen sääntelyprosessi, jota sovelletaan ekosuunnitteluun ja energiamerkintöihin

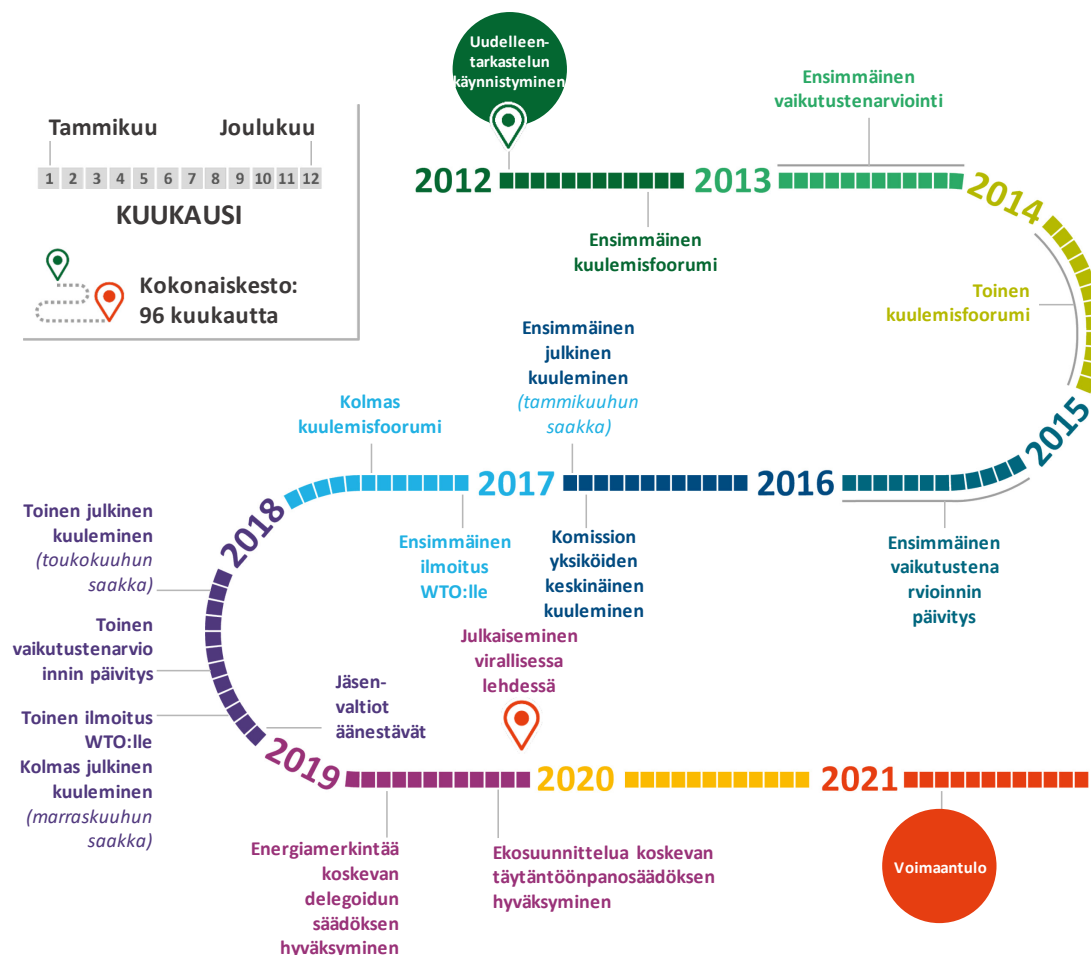
Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuimien Euroopan komission tietojen perusteella.

32 Tilintarkastustuomioistuimien havaitti, että kolmessa analysoidussa tuoteryhmässä prosessi kesti huomattavasti pidempään kuin kolme ja puoli vuotta. [Kuvassa 7](#) esitetään esimerkki elektronisten näyttöjen vaatimusten tarkistamista koskevasta sääntelyprosessista.

¹⁹ Ks. tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 14/2019 "Kerro mielipiteesi!": Kansalaiset osallistuvat komission julkisiin kuulemisiin, mutta niihin liittyvät tiedotustoimet ovat puutteellisia.

²⁰ *New energy efficiency labels explained*, Euroopan komissio, 2019.

Kuva 7 – Ekosuunnittelua ja energiamerkintöjä koskevien täytäntöönpanotoimenpiteiden hyväksymiseen liittyvä sääntelyprosessi, jota sovelletaan elektronisiin näyttöihin

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

33 Tilintarkastustuomioistuिन havaitsi, että varsinainen sääntelyprosessi oli kaksi kertaa pidempi kuin tuoteryhmien analysointiin liittyvä teoreettinen prosessi ja kesti elektronisten näyttöjen osalta kahdeksan vuotta, lämmittimien osalta seitsemän vuotta ja jääkaappien osalta kuusi vuotta. Komissio on toteuttanut useampaan kertaan joitakin keskeisiä vaiheita, joita ovat muun muassa seuraavat:

- elektronisten laitteiden osalta: kolme kuulemisfoorumin kokousta ja kolme julkista kuulemistä; komissio ilmoitti ehdotetuista ekosuunnittelutoimenpiteistä kahdesti Maailman kauppajärjestölle (WTO) ja päivitti vaikutustenarviointitutkimusta kahdesti
- jääkaappien osalta: kaksi kuulemisfoorumin kokousta ja kolme julkista kuulemistä
- lämmittimien osalta: kolme kuulemisfoorumin kokousta ja kaksi yksiköiden välistä lausuntokierrosta.

34 Toisin kuin taustaselvitykset, uudelleentarkastelututkimukset kohdistuvat olemassa olevan tuoteryhmän säännöksiin, jotka saatetaan ajan tasalle. Niissä ei noudateta standardoitua menettelyä tai lähestymistapaa, kuten yhteistä rakennetta ja kriteereitä, mikä tarkoittaa, että tehtyjen analyysien tarkkuus vaihtelee tuoteryhmittäin. Elektronisiin näyttöihin ja jääkaappeihin liittyvät alustavat uudelleentarkastelututkimukset eivät sisältäneet tietoja, joita komissio tarvitsi lainsäädäntöehdotuksen laatimiseksi. Sen vuoksi se tilasi kullekin näistä tuoteryhmistä lisätutkimukset, mikä pidensi sääntelyprosessia neljällä vuodella.

35 Komissio päätti vuonna 2016 hyväksyä useita täytäntöönpanotoimenpiteitä yhtenä pakettina²¹, mikä tarkoittaa sitä, että se hyväksyisi kerralla useita tuoteryhmiä koskevat asetukset. Komission mukaan tämä lähestymistapa auttaa viestimään useiden tuoteryhmien yleisestä vaikutuksesta ja osoittamaan paremmin, että toimintapolitiikalla saadaan aikaan merkittäviä tuloksia. Tilintarkastustuomioistuिन havaitsi kuitenkin, että lähestymistapa johti viivästyksiin jo valmiiden tuoteryhmien osalta, kun niidenkin hyväksyminen tapahtui vasta kun koko paketti oli valmis hyväksyttäväksi. Tästä aiheutui lisäviivästyksiä prosessiin, joka jo sinällään oli pitkä.

²¹ Ekosuunnittelua käsittelevät komission verkkosivut ([Commission's website on Ecodesign](#)).

36 Useat sidosryhmät ja toimintapolitiikan asiantuntijat huomauttivat, että viivästykset merkitsevät sitä, että menetetään mahdollisuuksia hyödyntää merkittäviä energiansäästömahdollisuuksia ja vähentää ympäristövaikutuksia²². Kun komissio antaa asetuksia pitkän viipeen jälkeen, on lisäksi olemassa riski, että vaatimukset ovat vanhentuneita. Esimerkkejä:

- lämmittimien osalta: vuoden 2013 ekosuunnittelutoimenpide edellytti 86 prosentin energiatehokkuuden vähimmäistasoa yleisimpien lämmittimien osalta vuodesta 2015 alkaen; tämä oli jo kaikkien EU:ssa vuonna 2013 myytyjen tilalämmittimien keskimääräinen ilmoitettu tehokkuustaso
- televisioiden osalta: vuonna 2009 hyväksytyt ekosuunnitteluvaatimukset perustuivat vanhentuneisiin tietoihin eivätkä juurikaan parantaneet energiatehokkuutta. Ekosuunnitteludirektiivin arviointi²³ osoittaa, että useimmat tuotteet täyttivät vuoden 2012 vaatimukset jo vuonna 2010.

37 Elektronisista näytöistä ja jääkaapeista annettujen asetusten tuoreimpien tarkistusten osalta havaittiin, että komissio otti tämän kysymyksen huomioon ja saattoi markkinatiedot ajan tasalle useaan otteeseen sääntelyprosessin aikana. Näistä kahdesta tuoteryhmästä toisen kohdalla kului kuitenkin kolme ja toisen kohdalla viisi vuotta sen ajankohdan, jolloin komissio analysoi viimeiset tiedot, ja uusien vaatimusten voimaantulopäivän välillä.

Komissio toteuttaa toimia, joiden avulla pyritään parantamaan energiamerkintöjä

38 Kaikissa EU:n lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvissa tuotteissa on oltava näkyvillä energiamerkinnät. Merkintöjen tarkoituksena on auttaa kuluttajia tekemään valistuneempia päätöksiä, joten on tärkeää, että merkinnät ovat ymmärrettäviä.

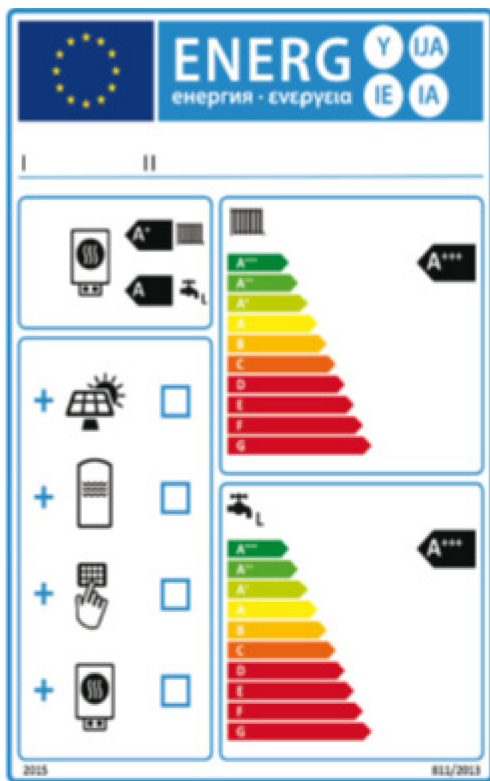
²² *Save the Ecodesign energy-labelling package. Joint letter to the European Commission; Joint Industry Letter on Ecodesign; The Ecodesign Directive (2009/125/EC) European Implementation Assessment*, Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, marraskuu 2017.

²³ COM(2015) 345 final.

39 Esimerkiksi lämmittimien energiamerkinnät osoittavat, että tarvitaan selkeyttä. Komissio ei tehnyt tutkimusta, jossa olisi selvitetty, ymmärtävätkö kuluttajat energiamerkkien tarkoitusta ennen energiamerkkien hyväksymistä vuonna 2013.

Kuvassa 8 esitetään erään lämmitysjärjestelmän energiamerkin nykyinen rakenne, joka voi olla kuluttajille hämmentävä. Energiamerkinnöistä vuonna 2016 tehdyssä tutkimuksessa²⁴ todettiin, että alle kolmasosa vastaajista saattoi ymmärtää kaikki merkinnöissä esitetyt tiedot.

Kuva 8 – Esimerkki merkinnästä, joka on usein ymmärretty väärin tai on epäselvä kuluttajille (lämmitysjärjestelmät)

Lähde: Asetus (EU) N:o 811/2013.

²⁴ Elke Dünnhoff: "Comprehensibility of the Energy Label for space heaters and water heaters and of the new Efficiency Label for old space heaters in Germany. Results of two focus groups and a representative consumer survey", Mainz, 14. joulukuuta 2016.

40 Komissio laati entisen energiamerkintöjä koskevan direktiivin 2010/30/EU²⁵ (korvattu sittemmin uudella energiamerkintäasetuksella) tarkistamisesta kertomuksen, jossa se totesi, että useiden tuoteryhmien merkkejä oli joiltakin osin vaikea ymmärtää. Korjatakseen tämän puutteen komissio päätti tehdä tuotekohtaisten energiamerkintöjen kehittämisen yhteydessä kuluttajatestejä tarkistaakseen, että kaikki kuvamerkit ja koko merkintä olivat ymmärrettäviä. Tuoteryhmien, kuten lämmittimien osalta (ks. [kuva 8](#)) mahdolliset muutokset näkyvät kuluttajille vasta sen jälkeen, kun uusi täytäntöönpanotoimenpide on hyväksytty ja tulee voimaan, mikä voi kestää useita vuosia.

²⁵ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin 19. toukokuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/30/EU uudelleentarkastelu, COM(2015) 345 final.

41 Maaliskuussa 2019 hyväksytyn uuden toimenpidepaketin osalta komissio teki kuitenkin kaikkien tuoteryhmien merkinnöistä tutkimuksia, joissa selvitettiin, ymmärtävätkö kuluttajat energiamerkkien tarkoitusta. Komissio esitti havainnot jäsenvaltioiden asiantuntijoille, jotka ehdottivat merkintöihin eräitä yksinkertaistuksia ennen niiden hyväksymistä.

42 Komissio päätteli, että luokitukset A+, A++ ja A+++ eivät olleet yhtä tehokkaita kuin energiatehokkuusluokitus A-G, ja päätti poistaa ne vaiheittain käytöstä. Nämä energialuokat lopetetaan lähivuosina, kun tuoteryhmille hyväksytään uusia merkkejä. Näin on jo vuodesta 2021 alkaen sovellettavien energiamerkintöjä koskevien toimenpiteiden kohdalla.

Komissio lisäsi keskittymistä resurssitehokkuuteen, mutta ei ole laatinut kiertotaloutta koskevaa työkalupakkia

43 Vuonna 2016 komissio ilmoitti työsuunnitelmassaan, että se kehittäisi kiertotalouspaketin, joka sisältää ohjeet resurssi- ja materiaalitehokkuuden sisällyttämisestä täytäntöönpanotoimenpiteisiin. Tämä edellyttää standardoidun menetelmän kehittämistä, jotta voidaan arvioida eri tuoteryhmien resurssitehokkuuteen kohdistuvia vaikutuksia ja analysoida järjestelmällisesti ja perusteellisesti kiertotalouden tarjoamia mahdollisuuksia taustaselvitysten yhteydessä.

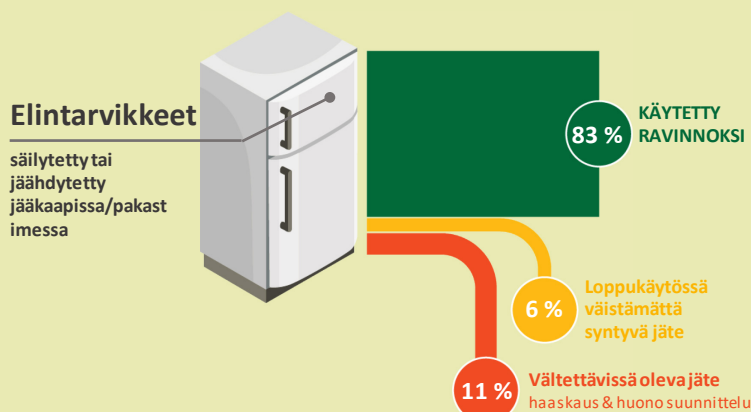
44 Komissio on ottanut ensiaskeleet työkalupakin kehittämisessä. Se on alkanut kehittää horisontaalisia materiaalitehokkuuteen sovellettavia standardeja ja tarkistaa energiaan liittyvien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevaa menetelmää. Tilintarkastustuomioistuon havaitsi, että kiertotalouden käsitteistä laadittujen taustaselvitysten ja uudelleentarkastelututkimusten sisältö, syvyys ja laajuus vaihtelivat tuoteryhmittäin. Tämä johtui siitä, että näissä tutkimuksissa ei noudatettu standardoitua menetelmää, ja komission oli teetettävä uusia tutkimuksia saadakseen tarvittavat tiedot kiertotalouden ongelmista. Tämä lisäsi osaltaan viivästyksiä, joita kuvataan kohdassa [33](#).

45 Viimeaikaisissa ehdotuksissaan komissio on kiinnittänyt enemmän huomiota resurssitehokkuuteen. Tarkastuksessa havaittiin, että elektronisia näyttöjä ja jääkaappeja koskevan lainsäädännön tarkistamisen yhteydessä tehdyissä tutkimuksissa tarkasteltiin useita muita ympäristönäkökohtia kuin energiaa – esimerkiksi jätehuoltoa, kriittisten ja harvinaisten materiaalien esiintymistä, kierrätettävyyttä, korjattavuutta ja kestävyyttä. Tutkimustulosten ja kuulemisten perusteella komissio on sisällyttänyt useita näihin näkökohtiin liittyviä vaatimuksia sääntelyehdotuksiinsa (ks. esimerkki [laatikossa 1](#)).

Laatikko 1

Tasapainon löytäminen energiatehokkuuden ja elintarvikejätteen vähentämisen välillä

Elintarvikejäte on maailmanlaajuinen ongelma, joka on ollut viime vuosina esillä sen taloudellisten ja ympäristöön liittyvien seurauksien vuoksi. Noin 11 prosenttia jääkaapeissa säilytetyistä elintarvikkeista ja juomista haaskataan pilaantumisen ja huonon suunnittelun vuoksi.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin VHK:n optimaalisesta elintarvikevarastoinnista tekemän tutkimuksen (2017) perusteella.

Kotitalouksissa tapahtuvaa kylmäsäilytystä koskevan tutkimuksen mukaan parempi suunnittelu voisi auttaa ehkäisemään elintarvikejätteen syntymistä²⁶, koska eri elintarviketyypit säilyvät parhaiten eri lämpötiloissa, ja jääkaapit, joissa on useita osastoja (kuten kellari- ja jäädytinosasto), voivat auttaa säilyttämään elintarvikkeita pidempään. Tutkimus osoitti, että tämäntyyppiset jääkaapit kuluttavat vähintään 20 prosenttia enemmän sähköä kuin nykyinen keskimääräinen jääkaappi. Tutkimuksessa todettiin kuitenkin, että jopa kahden

²⁶ Preparatory/review study for household refrigeration, VHK, 2016; additional research, VHK, 2017.

prosenttiyksikön vähennys elintarvikejätteen määrässä kompensoisi suuremman energiankulutuksen.

Näiden havaintojen perusteella komissio ehdotti, että kyseisiin jääkaappeihin sovellettaisiin todellista parempaa ”oikaistua” energiatehokkuusluokitusta ja edistettäisiin näin niiden käyttöä. Eurooppalaiset kuluttajajärjestöt²⁷ kritisoivat tätä päätöstä väittäen, että se perustuu liiaksi oletukseen siitä, että kuluttajat lajittelisivat ja säilyttäisivät elintarvikkeita oikein. Järjestöt arvostelivat myös sitä, että koska korjauskerroin ei ole kuluttajien nähtävissä, heillä ei olisi tarkkaa tietoa ylimääräisistä toimintakustannuksista ennen ostopäätöstä.

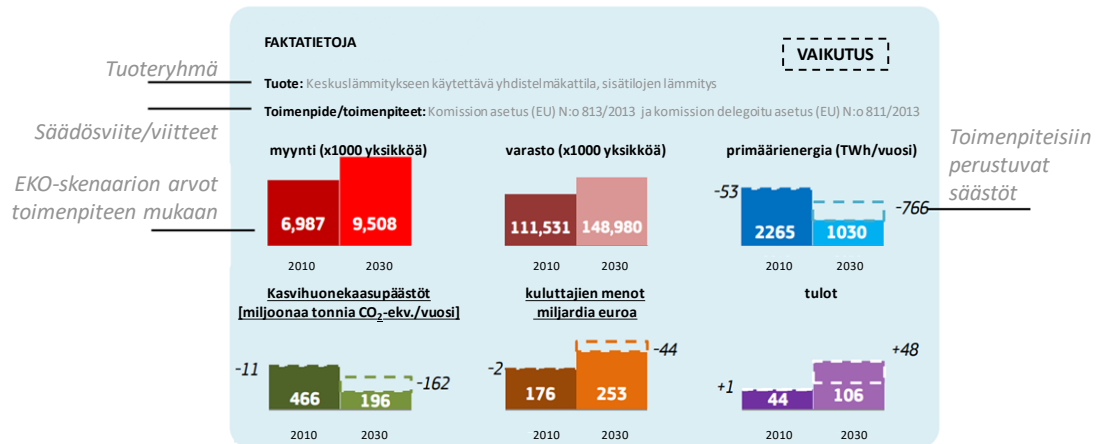
Ekosuunnittelun vaikutuksia koskevassa vaikutustenarvioinnissa yliarvioidaan toimintapolitiikan vaikutukset, vaikka viime aikoina onkin tapahtunut parannuksia

46 Komissio tiedottaa säännöllisesti ekosuunnittelu- ja energiamerkintäpolitiikkansa tuloksista yleisölle, vaikka sitä ei vaaditakaan lainsäädännössä. Komissio on julkaissut vuodesta 2013 alkaen vuosittain ekologisen suunnittelun vaikutustenarvioinnin (*Ecodesign Impact Accounting, EIA*), jossa arvioidaan ekosuunnittelu- ja energiamerkintäpolitiikan kumulatiiviset tulokset vuoteen 2020 mennessä ja vuoteen 2030 mennessä. Arvioinnissa esitetään ennusteet kahden skenaarion vertailun perusteella: nykykehitysskenaario ja ekoskenaario. Nykykehitysskenaario kuvaa markkinoiden kehitystä ilman ekosuunnittelu- ja energiamerkintätoimenpidettä. Ekoskenaario on puolestaan laadittu siten, että siinä otetaan huomioon toimintapolitiikan vaikutus kunkin tuoteryhmän osalta alusta alkaen.

47 *Kuvassa 9* esitetään tapa, jolla vaikutustenarvioinnissa esitetään yhden tuoteryhmän tulokset.

²⁷ *ECOS, EEB, Coolproducts, rreuse, topten, ifixit Europe, Position on the Commission's proposals to revise the Ecodesign & Energy Labelling measures on domestic refrigeration, 2018.*

Kuva 9 – Tuoteryhmän (lämmittimien) vaikutustenarviointi

Lähde: EIA overview report, 2018, VHK (tilaaja: Euroopan komissio).

48 Vuoden 2018 vaikutustenarviointiraportissa arvioidaan, että 1990-luvulta lähtien tapahtuneiden tuoteparannusten ja energiamerkintöjen myönteinen vaikutus on merkittävä vuonna 2020. Siinä arvioidaan, että toimintapolitiikka tuo mukanaan

- 150:tä miljoonaa öljytonnia vastaavan energiansäästön (yhdeksän prosenttia EU:n kokonaiskulutuksesta)
- 306:tta miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia vastaavan vähennyksen kasvihuonekaasupäästöihin (seitsemän prosenttia EU:n päästöjen kokonaismäärästä)
- 63 miljardin euron nettosäästön kuluttajille
- 66 miljardin euron lisätulot teollisuudelle, myyjille ja asentajille.

Vaikutustenarvioinnin mukaan näiden tulosten odotetaan kasvavan yli 60 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

49 Vaikutustenarvioinnin mukaan edellä esitettyjen arvioiden olisi noudatettava kolmea perussääntöä: niiden olisi oltava realistisia ja tarkoitukseensa sopivia sekä perustuttava olemassa oleviin toimenpiteisiin. Tilintarkastustuomioistuon havaitti, että jotkin oletukset todennäköisesti yliarvioivat ekos suunnittelu- ja energiamerkintäpolitiikan vaikutuksen. Esimerkkejä:

- Vaikutustenarvioinnissa arvioidaan toimintapolitiikan tulevaa vaikutusta sen sijaan, että arvioitaisiin, mitä on jo saavutettu. Siinä otetaan näin ollen huomioon myös lainsäädäntö, jonka on määrä tulla voimaan lähitulevaisuudessa. Asianomaiset säännökset otetaan huomioon ehdotetun voimaantuloajankohdan mukaisesti. Jos tosiasiasa hyväksytyt vaatimukset eivät ole yhtä tiukkoja tai jos lainsäädännön voimaantulo viivästyy, vaikutustenarvioinnissa esitetyt lukumääräiset arviot ovat liian suuria.
- Vaikutustenarvioinnissa oletetaan, että asetusta noudatetaan kaikilta osin ja että markkina valvonnassa ei ole puutteita. Komissio ja muut sidosryhmät²⁸ arvioivat kuitenkin, että noudattamatta jättäminen johtaa siihen, että jopa kymmenen prosenttia energiansäästöistä häviää. Tilintarkastustuomioistuon havaitti tarkastuksessaan puutteita myös markkina valvonnassa (ks. kohdat 55–73).
- Vaikutustenarviointi perustuu valmistajien toimittamiin tuoteteknisiin tietoihin, jotka pohjautuvat asianmukaisiin yhdenmukaistettuihin standardeihin eivätkä todellisiin kulutustietoihin. Nämä standardit eivät aina vastaa tosiasiallista energiankulutusta todellisissa olosuhteissa, kuten *laatikossa 2* selitetään.

²⁸ Euroopan komissio; CLASP, ECOS, EEB ja Topten (2017) *Closing the 'reality gap' – ensuring a fair energy label for consumers*, s. 9; *Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.*, Defra, 2009.

Laatikko 2

EU:n yhdenmukaistettujen standardien puutteet

Riippumattomassa raportissa²⁹ tarkasteltiin puutteita, joita eurooppalaisissa yhdenmukaistetuissa standardeissa ilmeni kolmen tuoteryhmän (pesukoneet, televisiot ja jääkaapit) testaamisen yhteydessä. Raportissa todettiin, että standardien määräämät testausolosuhteet eroavat tosielämän käytöstä, joten ne kuvaavat todellisen kulutuksen liian pienenä. Esimerkkejä:

- astianpesukoneita testataan tehokkaimmalla eko-ohjelmalla, mutta tätä ohjelmaa käytetään harvoin (18 prosenttia ajasta)
- televisioita testataan vuodelta 2007 peräisin olevalla videoleikkeellä, joka ei edusta tyypillistä kotitalouksissa tapahtuvaa katselua
- jääkaappi-pakastimia testataan ilman ovien avaamista, eikä niissä ole elintarvikkeita.

Tutkimuksessa arvioitiin pienen tuoteotoksen perusteella, että astianpesukoneet voisivat kuluttaa 6–73 prosenttia enemmän energiaa, kun niitä käytetään eri ohjelmissa. Lisäksi arvioitiin, että erilaisella videokatkelmalla testattujen televisioiden energiankulutus saattaisi vaihdella kuusi prosenttia pienemmästä kulutuksesta 47 prosenttia suurempaan kulutukseen. Tutkimuksessa arvioitiin niin ikään, että jääkaapit, joiden ovi avataan 12 tunnin välein, kuluttavat jopa 47 prosenttia enemmän energiaa.

Raportissa osoitettiin myös, että valmistajat voisivat hyödyntää standardien porsaanreikiä tai käyttää kiertämismenetelmiä³⁰ (kuten ”huijauslaitteita”, joilla havaitaan, että testi on meneillään), jotta saataisiin parempia luokituksia tai voitaisiin virheellisesti väittää, että ekosuunnitteluvaatimuksia noudatetaan.

50 Ekosuunnittelun ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan yhteydessä laitteiden energiatehokkuus määritetään standardointielinten laatimien standardien perusteella. Tarkoituksena on antaa hyväksytyt määritelmät teknisistä käsitteistä ja mittausmenetelmistä. Kun eurooppalainen standardointiorganisaatio on laatinut standardin ja komissio on julkaissut sen aiheen ja viitetiedot Euroopan unionin virallisessa lehdessä, siitä tulee ”yhdenmukaistettu eurooppalainen standardi” ja näin ollen osa EU:n lainsäädäntöä.

²⁹ STEP project – Closing the ‘reality gap’ – ensuring a fair energy label for consumers, CLASP, ECOS, EEB, Topten, kesäkuu 2017.

³⁰ Ks. *Definition of Circumvention*, ANTICSS, 2018.

51 Yhdenmukaistetun standardin puuttuessa energiankulutusta voidaan mitata vanhempien standardien, kansainvälisten standardien tai muiden relevanttien menetelmien avulla, mutta tämä voi johtaa erilaisiin tuloksiin, jolloin lainsäädäntöä on vaikea soveltaa ja panna täytäntöön. Tästä syystä tärkeitä ovat yhdenmukaistetut standardit, jotka ovat luotettavia, tarkkoja ja toistettavissa ja jotka edustavat todellista käyttöä.

52 Lopuksi voidaan todeta, että ekosuunnittelua koskeva vaikutustenarviointi on ennakoiva tutkimus, jonka tarkoituksena on arvioida toimintapolitiikan tulevaa vaikutusta eikä niinkään tiettyyn ajankohtaan mennessä saavutettuja tuloksia. Tämän seurauksena tietyt vaihtelut parametreissa, kuten tulevassa inflaatioprosentissa tai energian hinnoissa, vaikuttavat helposti arviointiprosessiin. Komissio tarkisti vuonna 2019 oletuksiaan, jotka koskivat vaikutustenarvioinnissa käytettyjä tulevia energiahintoja. Tämä johti EU:n kuluttajien vuoden 2020 nettosäästöjä koskevan arvion jyrkkään laskuun: yksittäisten kotitalouksien kohdalla odotetut vuotuiset säästöt laskivat 473 eurosta 286 euroon.

53 Eräässä riippumattomassa tutkimuksessa³¹ tuotiin esiin, että ekosuunnittelua koskeva vaikutustenarviointi perustuu skenaarioihin. Niinpä tutkimuksessa pyrittiin sovittamaan yhteen vaikutustenarvioinnissa määritetyt energiansäästöt ja Saksassa joidenkin tuoteryhmien osalta havaitut energiansäästöt. Tutkimuksen mukaan todellisuudessa saavutetut säästöt olivat merkittäviä, mutta ne olivat kuitenkin huomattavasti pienempiä kuin vaikutustenarvioinnin ennusteet: 2–15 kertaa tai 1,7–11,6 kertaa pienempiä laskentaperustasta ja tuoteryhmästä riippuen. Tutkimus ei välttämättä ole laajuudeltaan ja menetelmiltään sellainen, että siihen perustuvia tietoja voitaisiin verrata suoraan ekosuunnittelua koskevan vaikutustenarvioinnin lukuihin. Tutkimus kuitenkin osoittaa, että saavutettavat säästöt saatetaan arvioida liian suuriksi.

³¹ Öko-Institut e.V. ja ifeu – Institut für Energie- und Umweltforschung Heidelberg (2017). *Living up to expectations? Monitoring the effects of Ecodesign and energy labelling in Germany*, ECEEE, 2017.

54 Ekosuunnittelua koskeva vaikutustenarviointi on ainoa tietolähde, joka kuvaa ekosuunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan vaikutusta vuoden 2020 energiatehokkuustavoitteen saavuttamiseen. Jos siinä arvioidaan tulokset liian suuriksi, poliittiset päättäjät saattavat saada tilanteesta virheellisen kuvan. Viimeisimmässä arviointiraportissa, jossa arvioitiin, kuinka paljon vuoteen 2018 mennessä oli saavutettu edistymistä vuoden 2020 energiatehokkuustavoitteiden suhteen, komissio ei enää raportoinut toimintapolitiikan vaikutuksista. Ei ole selvää, aikooko komissio raportoida vaikutuksista tulevilla kertomuksilla.

Markkinavalvonta

Jos valmistajat ja vähittäismyyjät eivät noudata energiamerkintä- ja ekosuunnittelulainsäädäntöä, toimintapolitiikan hyödyt vähenevät

55 Markkinavalvonta kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. Niiden olisi noudatettava EU:n markkinavalvonta-asetusta³². Markkinavalvontaviranomaisten tehtävänä on varmistaa, että asianomaisessa maassa myytävät tuotteet ovat vaatimusten mukaisia. Vaikka jotkin kuluttajajärjestöt ovat tehneet kauppojen tarkastuksia ja joitakin tuotetestejä, niillä ei ole valtuuksia panna täytäntöön asetusta. Se kuuluu markkinavalvontaviranomaisten toimivaltaan.

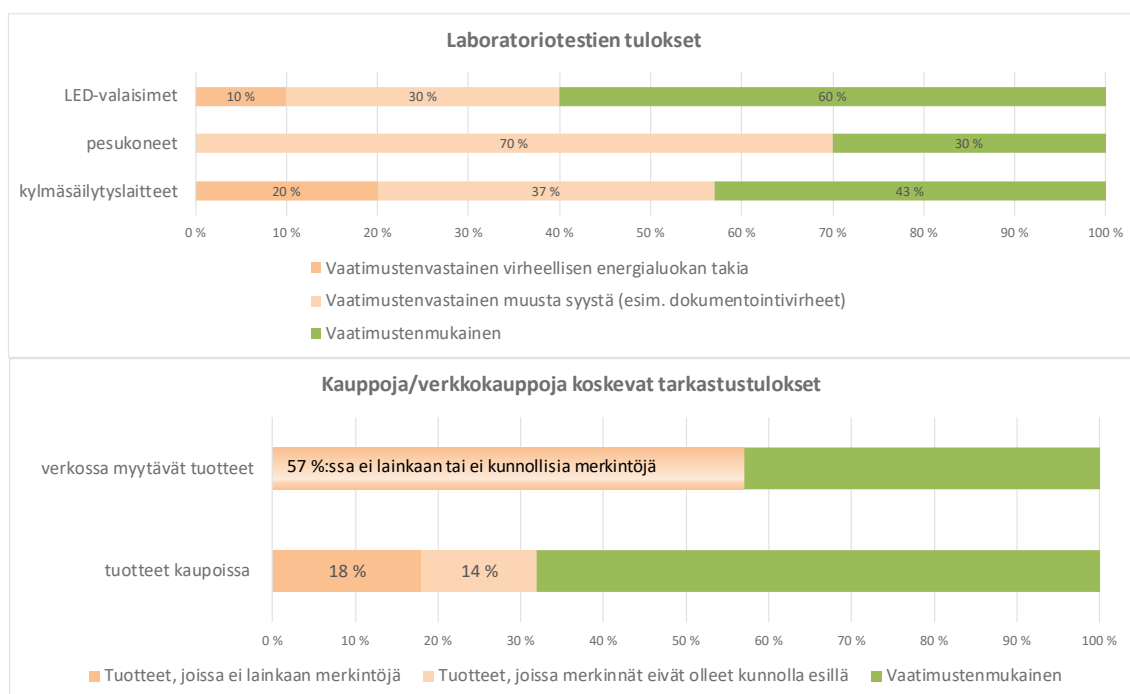
56 Kun kaupat eivät aseta energiamerkintöjä asianmukaisesti esille, kuluttajien on vaikeampi tehdä tietoon perustuvia päätöksiä. Virheelliset merkinnät voivat johtaa kuluttajia harhaan siten, että he ostavat tuotteita, jotka kuluttavat enemmän energiaa tai joiden suorituskyky on heikompaa kuin ilmoitettu. Teollisuuden edustajat ovat vaatineet parempaa asetuksen täytäntöönpanon valvontaa³³, jotta toimintapolitiikan edut voitaisiin saavuttaa.

³² Asetus (EY) 765/2008.

³³ *Joint-industry letter on Ecodesign*, 2018.

57 Vuodesta 2009 lähtien EU-rahoitteisilla markkinavalvontahankkeilla on rahoitettu myymälätarkastuksia ja laboratoriotestejä sen tarkastamiseksi, että tuotteet ovat ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevien vaatimusten mukaisia ja että niiden energialuokka on oikea. Hankkeet osoittivat, että lainsäädännön noudattamatta jättäminen on merkittävä ongelma. Vaatimustenvastaisuuden luonne ja taso vaihtelevat tarkastetun tuotteen tyyppin ja käytetyn tarkastusmenetelmän mukaan (hankkeiden havainnot esitetään [kuvassa 10](#)). Näiden hankkeiden kohteena olivat usein tuotemallit, jotka todennäköisemmin eivät noudata vaatimuksia. Jäljempänä esitettyjä vaatimustenvastaisuusasteita ei näin ollen voida ekstrapoloida kaikkiin tuoteryhmiin tai koko EU:n markkinoihin.

Kuva 10 – EU-rahoitteisiin hankkeisiin perustuvat havainnot

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin asiaa koskevien EU-rahoitteisten hankkeiden loppuraporttien perusteella.

58 Komissio arvioi vuonna 2019 EU:n hankkeiden tulosten ja jäsenvaltioilta saatujen lisätietojen perusteella³⁴, että kaiken kaikkiaan noin 10–25 prosenttia markkinoilla myydyistä tuotteista oli vaatimusten vastaisia, mikä johti energiansäästöjen vähenemiseen noin 10 prosentilla. Komissio ei pystynyt erittelemään näitä lukuja. Luvut vastaisivat Ruotsin ja Unkarin yhteenlaskettua vuotuista sähkönkulutusta. Vaatimusten noudattamatta jättämisestä johtuva energiansäästön menetys on vuoteen 2020 mennessä arviolta 174,8 terawattituntia vuodessa. Määrä vastaa suunnilleen Ruotsin ja Unkarin yhteenlaskettua sähkön loppukulutusta, joka on Eurostatin vuoden 2017 tietojen perusteella 170 terawattituntia vuodessa. Yhdistyneen kuningaskunnan ympäristö-, elintarvike- ja maaseutuministeriön (Defra) vuonna 2011 tekemässä tutkimuksessa arvioitiin, että valmistajien ja vähittäismyyjien vaatimusten noudattamatta jättämisen vaikutus³⁵ energiansäästöihin oli 6,2 prosenttia. Ministeriö kuitenkin varoitti, että tämä oli hyvin varovainen arvio.

59 Asetuksen täytäntöönpanon vaikuttava valvonta voisi auttaa vähentämään tällaisia tappioita. Markkina- ja valvontaviranomaisista koostuvan ryhmän laatimassa tutkimuksessa³⁶ arvioitiin vuosilta 2011–2013 kerättyjen tietojen perusteella, että yksi markkina- ja valvontaan investoitu euro johti 13 euron säästöön energiatehokkuuden parantumisen ansiosta. Tutkimuksessa pääteltiin, että investoinnin tuotto oli riittävän korkea vahvistamaan, että markkina- ja valvonta voisi olla kustannustehokasta. Jos esimerkiksi kaikki Pohjoismaat (Islanti, Suomi, Norja, Ruotsi ja Tanska) huolehtisivat markkina- ja valvonnasta optimaalisella tavalla 2,1 miljoonan euron lisäkustannuksin, se johtaisi vuotuisen 168 gigawattitunnin energiansäästöön, jonka myötä kuluttajille kertyisi 13 arvioidun tuoteryhmän osalta säästöä 28 miljoonaa euroa vuodessa. Toisessa tutkimuksessa³⁷ arvioitiin, että vahvemman markkina- ja valvontajärjestelmän nettohyöty olisi pelkästään Yhdistyneessä kuningaskunnassa kymmenen vuoden aikana noin 164 miljoonaa puntaa. Myös muut tutkimukset ovat osoittaneet, että

³⁴ *New energy efficiency labels explained*, Euroopan komissio, 2019.

³⁵ *Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.*, Defra, 2009.

³⁶ *The Nordic Ecodesign Effect Project, Estimating benefits of Nordic market surveillance of Ecodesign and energy labelling*, Troels Fjordbak Larsen, 2015.

³⁷ *Impact Assessment of the compliance & enforcement regime of the Energy-Using Products (EuP) & Energy Labelling Dir.*, Defra, 2009.

markkina- ja testaus voidaan toteuttaa järjestelmällisesti, vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti³⁸.

EU on tarjonnut markkina- ja testausviranomaisille välineitä, joiden vaikutus ekosuunnitteluun ja energiamerkintöihin on jäänyt vähäiseksi

60 Jotta voidaan parantaa ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan lainsäädännön noudattamista, markkina- ja testausviranomaisten olisi toteutettava vaikuttavaa markkina- ja testausvalvontaa. Markkina- ja testausasetuksessa ei määritellä, mitä markkina- ja testausvalvontatoimien tasoa vaaditaan, vaan ainoastaan, että markkina- ja testausviranomaisten olisi suoritettava ”asianmukaisia” tarkastuksia ”riittävässä” laajuudessa. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön markkina- ja testausvalvontaohjelmansa, pantava ne täytäntöön ja saatettava ne säännöllisesti ajan tasalle, ja niiden olisi toimitettava nämä ohjelmat komissiolle.

61 Komissiolle toimitettujen raporttien mukaan vuosittain tarkastettavien tuotteiden määrä vaihtelee jäsenvaltioittain alle 20:sta yli 100 000:een. Näitä lukuja on vaikea tulkita, koska ”tarkastuksen” käsite on laaja. Jäsenvaltiosta riippuen tarkastus voi olla jokin seuraavista tarkastuksista tai niiden yhdistelmä:

- silmämääräinen tarkastus kaupassa tai verkossa (esim. onko merkintä näkyvillä tai onko tuotteessa CE-merkintä)
- tuotteen asiakirjojen tarkastus (esim. onko tuotetiedotteessa asianmukaiset viittaukset asetukseen ja tarvittavat tekniset tiedot)
- tuotteen laboratoriotesti, jolla tarkastetaan, että tuote täyttää ekologisen suunnittelun vaatimukset esimerkiksi energiankulutuksen ja merkinnän tarkkuuden osalta.

³⁸ Ks. esimerkiksi: *ATLETE I, Appliance Testing for Energy Label Evaluation Publishable result-oriented report*, 2011; *ATLETE II, Appliance Testing for Washing Machines Energy Label & Ecodesign Evaluation, publishable result-oriented report*, 2014.

62 Erityyppisillä tarkastuksilla on erilaiset tarkoitukset. Merkintöjen tarkastaminen liikkeissä auttaa varmistamaan, että kuluttajat saavat asianmukaista tietoa sen tuotteen suorituskyvystä, jonka he haluavat ostaa. Energiamerkintäpolitiikka ei voi olla vaikuttavaa, jos merkit eivät ole näkyvillä. Asiakirjatarkastuksilla voidaan havaita tietovaatimusten noudattamatta jättäminen ja tunnistaa tuotteet, jotka voivat edellyttää laboratoriotestausta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että tarkastusten ja asiakirjatarkastusten tyyppi ja laajuus vaihtelivat suuresti tarkastuskäynnin kohteena olleiden jäsenvaltioiden ja viranomaisten välillä, kuten *laatikosta 3* käy ilmi.

Laatikko 3

Kauppojen tarkastukset ja asiakirjatarkastukset neljässä jäsenvaltiossa

Ranskassa energiamerkinnöistä vastaava viranomainen tarkastaa, ovatko merkinnät näkyvissä asianmukaisesti, käymällä läpi satoja kauppiaita eri puolilla maata ja verkossa. Sen sijaan ekologisesta suunnittelusta vastaava viranomainen ei suorittanut yhtään tarkastusta. Ruotsissa markkina- ja valvontaviranomainen on viime vuosina keskittänyt tarkastuksensa verkossa myytävien tuotteiden energiamerkintöjen valvontaan. Sen sijaan Puolan markkina- ja valvontaviranomaiset eivät tee tarkastuksia verkossa vaan tarkastavat vuosittain noin 200 tuotemallia. Luxemburgissa markkina- ja valvontaviranomainen on toteuttanut yhden valvontakampanjan eri puolilla maata sijaitsevilla kauppoilla ja niiden verkkokaupoilla, mutta ainoastaan pesukoneiden osalta.

63 Komissio katsoo, että laboratoriotestit ovat ainoa tapa tarkistaa, täyttääkö tuote energiatehokkuutta ja suorituskykyä koskevat vaatimukset, ja onko energiamerkintä asianmukainen³⁹. Testaus voi olla kallista, riippuen valitusta tuotteesta ja käytetystä laboratorion sijainnista. Testausten tuotekohtainen hinta vaihtelee sadoista euroista tuhansiin euroihin. Monissa tapauksissa markkina- ja valvontaviranomaiset hankkivat tuotteen ja maksavat laboratoriotestistä. Vaatimustenvastaisuusepäilyyn vahvistamiseksi on testattava kolme tuoteyksikköä. Kalliiden tuotteiden, kuten televisioiden, lämmityskattiloiden tai jääkaappien tapauksessa testaus voi käydä kalliiksi. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että myös laboratoriotestien lukumäärä vaihteli tarkastuskäynnin kohteena olleiden markkina- ja valvontaviranomaisten välillä, kuten *laatikossa 4* tuodaan esille.

³⁹ COM(2015) 345 final.

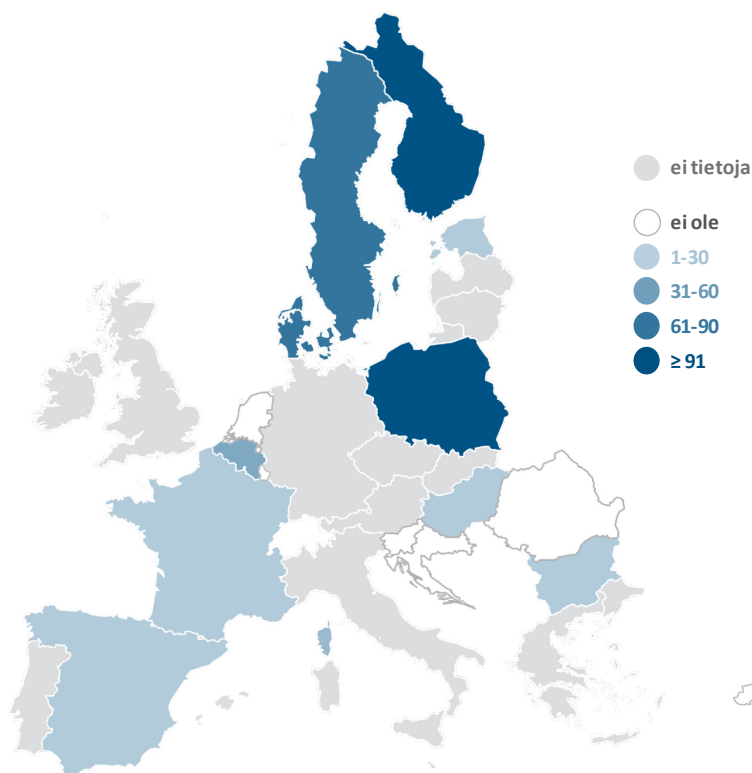
Laatikko 4

Laboratoriotestit neljässä jäsenvaltiossa

Ruotsalaisella markkinaevalvontaviranomaisella on oma laboratorionsa, jossa testataan vuosittain noin 70 erilaista tuotetta. Puolassa tuotteiden tarkastuksista vastaavat markkinaevalvontaviranomaiset testaavat vuosittain laboratoriossa noin 100 televisiota, perusdigisovitinta, tietokonetta, ulkoista teholähdettä sekä kodinkonetta ja toimistolaitetta (ainoastaan valmiustilassa). Muita tuotteita ei testata rutiininomaisesti. Ranskassa energiamerkinnöistä vastaava markkinaevalvontaviranomainen tarkastaa laboratoriossa vuosittain alle 10 tuotteen energialuokan. Ekosuunnittelusta vastaava viranomainen ei tee lainkaan laboratoriotestejä. Luxemburgissa viranomainen alkoi testata tuotteita vuonna 2018. Se oli testannut 13 jääkaappia kesäkuuhun 2019 mennessä.

64 *Kuvassa 11* esitetään yleiskatsaus markkinaevalvontaviranomaisten suorittamista laboratoriotesteistä, joista raportoitiin komissiolle vuoden 2016 osalta.

Kuva 11 – Markkinaevalvontaviranomaisten tekemien laboratoriotestien lukumäärä (komissiolle toimitettujen viimeisimpien tietojen perusteella, 2016)

Lähde: Euroopan tilitarkastustuomioistuin jäsenvaltioiden markkinaevalvontaraporttien perusteella.

65 Komissio tukee markkina- valvontaviranomaisia esimerkiksi

- avustamalla ”hallinnollisen yhteistyön ryhmien” järjestämisessä; kyseessä on markkina-
valvontaviranomaisten muodostama verkosto, johon kuuluvat
viranomaiset kokoontuvat kaksi kertaa vuodessa jakamaan kokemuksia ja tietoa
- julkaisemalla ohjeita ja parhaita käytäntöjä, jotka koskevat yleisesti
markkina-
valvontaa sekä kutakin tuotekohtaista asetusta
- kokoamalla yhteistyössä markkina-
valvontaviranomaisten kanssa usein esitettyjä
kysymyksiä, jotka antavat vastauksia yleisiin ongelmiin, joita
markkina-
valvontaviranomaiset kohtaavat yksittäisten tuotteiden osalta
- pitämällä yllä kahta tietokantaa asiaankuuluvien tietojen levittämiseksi (ks.
[kuva 12](#))
- tarjoamalla rahoitusta hankkeille, joilla pyritään vahvistamaan
markkina-
valvontaa.

66 Komission ylläpitämillä kahdella tietokannalla pyritään edistämään
markkina-
valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä⁴⁰ ja tukemaan niiden toimintaa
[kuvassa 12](#) esitetyllä tavalla.

⁴⁰ Asetus (EU) N:o 765/2008, 24 artikla (jäsenvaltioiden ja komission välinen yhteistyö).

Kuva 12 – Markkina- ja viestintäjärjestelmän (ICSMS) ja energiamerkintöjen eurooppalaisen tuotetietokannan (EPREL) käyttö

ICSMS	EPREL
• Tietokanta on toiminnassa, ja sen avulla • markkina- ja viestintäviranomaiset lataavat tarkastuksiaan ja laboratoriotestien tuloksia • markkina- ja viestintäviranomaiset käyttävät muiden suorittamia tarkastuksia ja laboratoriotestejä toteuttaakseen korjaavia toimia vaatimustenvastaisia tuotteita vastaan • markkina- ja viestintäviranomaiset pyrkivät välttämään päällekkäistä työtä jättämällä testaamatta tuotteita, jotka jokin toinen markkina- ja viestintäviranomainen on jo todennut vaatimustenmukaisiksi.	• Tietokanta on kehitteillä, ja sen tarkoituksena on se, että • markkina- ja viestintäviranomaiset saavat valmistajien lataamia teknisiä tuotetietoja • kansalaiset saavat tietoa tuotteista ja niiden energiamerkinnöistä • komissio saa ajan tasalla olevaa tietoa tuotteiden energiatehokkuudesta energiamerkkien tarkistamista varten.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

67 Komissio ja jäsenvaltiot ovat tiedostaneet ICSMS-järjestelmän tiedoissa olevat merkittävät puutteet ja epäjohtonmukaisuudet. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi seuraavat puutteet:

- **Kahdeksan jäsenvaltiota ei toimita tietoja toiminnastaan ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen alalla.** Markkina- ja viestintäviranomaisten on vuodesta 2021 alkaen raportoitava järjestelmällisesti toiminnastaan käyttäen ICSMS:ää.
- **Tietyn tuotemallin tulosten etsiminen on vaikeaa.** Valmistajat käyttävät usein eri tuotetunnisteita eri markkinoilla, eikä tietokannasta löydy vastaavaa tunnistenumeroa (tai numeroita). Vastaavista malleista saatuja testituloksia ei siis ehkä ole mahdollista hyödyntää siitä syystä, että vastaavia malleja ei voida tunnistaa.
- **Markkina- ja viestintäviranomaisilla on erilaisia käytäntöjä, kun ne ilmoittavat tarkastustuloksistaan.** Jotkin niistä esimerkiksi syöttävät tiedot vain vaatimustenvastaisista malleista, kun taas toiset jakavat kaikki tulokset. Jotkin viranomaiset luokittelevat tarkastuksensa yleiseen ekosuunnitteluun tai energiamerkintää koskevaan luokkaan eivätkä tuotekohtaiseen asetukseen perustuviksi tarkastuksiksi. Tämä vaikeuttaa tulosten löytämistä.

- **Käytössä ei ole erillisiä kenttiä, joissa voitaisiin erottaa dokumentointiin liittyvät vaatimustenvastaisuudet esimerkiksi virheellisestä energiankulutuksesta tai väärästä energialuokasta.** Tästä syystä markkinaevalvontaviranomaiset eivät voi arvioida vaatimustenvastaisuuden tyyppiä vaatimustenvastaisia tuotteita koskevien tietojen perusteella.
- **Markkinaevalvontaviranomaisten laboratoriotesteistä tietokantaan tallentamat selosteet eivät ole standardimuotoisia, ja ne ovat saatavilla vain alkuperäisellä kielellä ilman käännöstoimintoa.** Markkinaevalvontaviranomaiset eivät aina tallenna testausselesteita järjestelmään, vaikka ne ilmoittavat, että testi on suoritettu.

68 Komissio on vuodesta 2016 lähtien tehnyt jäsenvaltioiden kanssa yhteistyötä, jonka tarkoituksena on päivittää, miten ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevat tiedot raportoidaan ICSMS-järjestelmään. Yhteistyö ei ollut tämän kertomuksen laatimisajankohtaan mennessä (syksy 2019) johtanut siihen, että järjestelmän rakennetta olisi muutettu.

69 Kukin markkinaevalvontaviranomainen voi päättää, missä määrin se käyttää ICSMS:ssä saatavilla olevia tietoja toimintansa tukemiseen. Ekosuunnitteluasetuksen valvonnasta Ranskassa vastaava markkinaevalvontaviranomainen, jonka luo tilintarkastustuomioistuin teki tarkastuskäynnin, ei koskaan konsultoinut muiden markkinaevalvontaviranomaisten ICSMS:ään tallentamia tietoja. Muut tarkastuskäynnin kohteena olleet markkinaevalvontaviranomaiset ilmoittivat tilintarkastustuomioistuimelle, että ne käyttivät harvoin tietokantaa tutkiakseen tai ryhtyäkseen korjaaviin toimenpiteisiin tapauksissa, joissa muissa jäsenvaltioissa havaitut vaatimustenvastaisuudet vaikuttivat niiden omiin markkinoihin. Ne eivät myöskään käyttäneet tietoja välttääkseen päällekkäisiä tarkastuksia tiettyjen tuotteiden osalta. Joissakin tapauksissa kansallinen lainsäädäntö voi estää markkinaevalvontaviranomaisia käyttämästä muilta tahoilta saatuja tietoja korjaavien toimien toteuttamiseen markkinoillaan. Näin oli Puolan ja Ranskan kohdalla (paitsi tapauksissa, joissa ne osallistuivat EU:n kampanjaan).

70 Energiamerkintäasetuksen mukaan tavarantoimittajien on 1. tammikuuta 2019 alkaen pitänyt syöttää tiedot EPREL -tuotetietokantaan, kun ne saattavat markkinoille uuden mallin yksikön. Komission olisi pitänyt asettaa tietokanta markkina- ja valvontaviranomaisten ja suuren yleisön saataville⁴¹, mutta se ei ollut tehnyt niin tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen toimittamisajankohtaan mennessä.

EU-rahoitteiset markkina- ja valvontahankkeet ovat hyödyllisiä, mutta tarjoavat vain väliaikaisen ratkaisun toistuviin tarpeisiin

71 Komissio totesi vuonna 2015, että useimmissa jäsenvaltioissa markkina- ja valvonta on vähäistä⁴² ja että yhteistyötä on lisättävä. Viime vuosikymmenellä se on rahoittanut kymmenen ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen markkina- ja valvontaan liittyvää hanketta Älykäs energiahuolto Euroopassa -ohjelmassa ja Horisontti 2020 -puiteohjelmassa myönnettävillä avustuksilla, joiden kokonaisbudjetti on 19,5 miljoonaa euroa ja EU:n rahoitusosuus 15 miljoonaa euroa. Markkina- ja valvontaviranomaiset hallinnoivat joitakin näistä hankkeista⁴³.

72 Tilintarkastustuomioistuimen analyysi vahvistaa näiden hankkeiden myönteiset tulokset. Hankkeiden avulla voitiin rahoittaa sellaisia tuoteryhmiä koskevia erityisiä testauskampanjoita, jotka ovat kalliimpia testata, ja ylipäänsä testata tuotteita, joita markkina- ja valvontaviranomaiset eivät olisi itse testanneet. Hankkeissa vastattiin tarkastusten ja laboratoriotestausten määrän lisäämistarpeeseen ja helpotettiin samalla EU:n yhteistyötä. Lisäksi hankkeiden yhteydessä laadittiin parhaita käytäntöjä koskevia ohjeita ja koulutusmoduuleja, jotka auttoivat markkina- ja valvontaviranomaisia kehittämään tietämystään ja asiantuntemustaan myös uusissa esiin nousevissa kysymyksissä, kuten toimenpiteiden kiertämisen ehkäisemisessä.

⁴¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1369 energiamerkintää koskevien puitteiden vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta, 12 artikla.

⁴² COM(2015) 345 final.

⁴³ European Eco-design Compliance Project (ECOPLIANT), Energy Efficiency Compliant Products (EEPLIANT I ja II), Anti-circumvention of Standards for Better Market Surveillance (ANTICSS).

73 EU:n markkina-*valvontatoimista* saatavilla olevien tietojen perusteella ei ole selvää, että EU:n hankkeiden ulkopuolella toteutetut markkina-*valvontatoimet* olisivat parantuneet hankkeiden ansiosta. Saatavilla olevat markkina-*valvontaohjelmat* ovat suhteellisen suppeita. Yksikään markkina-*valvontaviranomainen* ei ole raportoinut työnsä muuttuneen tai parantuneen sen jälkeen, kun ne ovat osallistuneet EU:n hankkeisiin. Ne eivät ole raportoineet myöskään, että EU:n hankkeiden ulkopuolella tehtyjen laboratoriotestien määrä olisi kasvanut. Näihin toimiin kohdennettu EU:n rahoitus on ollut luonteeltaan jatkuvaa vuodesta 2012 lähtien, mistä on osoituksena se, että kun yksi hanke on saatu päätökseen, sitä seuraa uusi hanke. Tässä tilanteessa on vaarana, että jäsenvaltiot turvautuvat EU:n tarjoamaan rahoitukseen huolehtiakseen omia markkinoitaan koskevasta valvontatehtävästään tällä alalla. EU-hankkeet tarjoavat täten vain väliaikaisen ratkaisun toistuviin tarpeisiin.

Johtopäätökset ja suositukset

74 Tarkastuksessa arvioitiin, ovatko ekologiseen suunnitteluun ja energiamerkintöihin liittyvät EU:n toimet edistäneet energiatehokkuuteen ja ympäristöön liittyvien EU:n tavoitteiden saavuttamista. Tarkastuksen perusteella todettiin, että EU:n toimet olivat edistäneet vaikuttavalla tavalla ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan tavoitteiden saavuttamista, mutta vaikuttavuutta heikensivät huomattavat viiveet ja se, että valmistajat ja vähittäismyyjät eivät noudattaneet asetettuja vaatimuksia.

75 Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että täytäntöönpanotoimenpiteet kattavat tällä hetkellä suurimman osan niistä tuotteista, joiden energiansäästömahdollisuudet ovat suurimmat. Lisäksi toimenpiteet kattavat kotitalouksien energiankulutuksen lähes kokonaisuudessaan ja yli puolet teollisuus- ja palvelualoilla tapahtuvasta energiankulutuksesta. Tarkastuksessa todettiin myös, että kun komissio pani säänneltävät tai tarkastettavat tuoteryhmät tärkeysjärjestykseen, se käytti järkeviä ja avoimia menetelmiä (kohdat [24–27](#)).

76 Sääntelyprosessi on pitkä, mikä johtuu osittain asetusten teknisestä monimutkaisuudesta ja tarpeesta kuulla sidosryhmiä perusteellisesti. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kuitenkin, että jotkin viivästykset olivat vältettävissä. Pitkät viiveet vähentävät toimintapolitiikan vaikutusta, sillä ekosuunnitteluvaatimukset eivät enää pysy tekniikan kehityksen tasalla eivätkä energiamerkinnät enää auta kuluttajia erottamaan tuotteita toisistaan. Komissio on päättänyt hyväksyä toimenpiteitä pakettina, joten se ei enää anna tuotekohtaisia asetuksia silloin, kun ne ovat valmiita (kohdat [28–37](#)).

77 Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että komissio on ryhtynyt toimiin energiamerkintöjen parantamiseksi, mutta vie muutamia vuosia ennen kuin muutokset ovat kuluttajien nähtävissä (kohdat [38–42](#)). Komissio on sisällyttänyt kiertotalouden käsitteitä uusimpiin ehdotuksiinsa. Niitä arvioidaan ja integroidaan edelleen tapauskohtaisesti, mutta komissio on käynnistänyt prosessin vakimuotoisen arviointitavan kehittämistä varten (kohdat [43–45](#)).

Suositus 1 – Parannetaan sääntelyprosessia

Sääntelyprosessin parantamiseksi komission olisi

- a) määritettävä uudelleentarkastelututkimuksia varten vakiomuotoinen lähestymistapa ja sovellettava sitä, jotta lisätutkimusten tarve kyetään välttämään
- b) laadittava vakiomuotoinen menetelmäkehys, johon sisältyvät taustaselvityksissä ja uudelleenarviointitutkimuksissa sovellettavat kiertotaloutta koskevat vaatimukset, jotta niiden havainnot voidaan esittää kuulemisprosessin varhaisessa vaiheessa
- c) hyväksyttävä täytäntöönpanotoimenpiteitä, kun ne ovat valmiita, eikä silloin, kun koko paketti on valmis
- d) arvioitava markkinatietoja säännöllisemmin, jotta voidaan varmistaa, että energiatehokkuusvaatimukset ja merkinnät, jotka eivät enää ole relevantteja, päivitetään nopeasti erityisesti tuotteissa, jotka perustuvat nopeasti kehittyviin teknologioihin, kuten tieto- ja viestintätekniikkaan.

Tavoiteajankohta: joulukuu 2021

78 Ekosuunnittelua koskeva vaikutustenarviointi on läpinäkyvä toimenpide, joka tarjoaa sidosryhmille ja poliittisille päättäjille hyödyllistä tietoa ekosuunnittelu- ja energiamerkintäpolitiikan tuloksista. Tilintarkastustuomioistuimien havaitti kuitenkin, että nykyiset vaikutustenarvioinnissa sovelletut menetelmät yliarvioivat toimintapolitiikan tulokset. Vaatimusten noudattamatta jättämisen vaikutusta ei oteta huomioon eikä myöskään täytäntöönpanon viivästymisiä. Vaikutustenarviointi perustuu kahden pitkän aikavälin skenaarion väliseen eroon, ja siihen vaikuttavat todellisen energiankulutuksen ja yhdenmukaistettujen standardien avulla saatujen, toisinaan epärealististen arvioiden väliset erot (kohdat [46—53](#)).

Suositus 2 – Parannetaan vaikutustenarviointia

Komission olisi

- a) parannettava vaikutustenarvioinnin yhteydessä tehtäviä oletuksia, erityisesti ottamalla huomioon vaatimusten noudattamatta jättäminen, toteutuksen viivästykset sekä poikkeamat yhdenmukaistettujen standardien ja tosielämän käytäntöjen perusteella määritetyn energiankulutuksen välillä

- b) arvioitava, onko mahdollista määrittää toimintapolitiikan tulokset käyttämällä otantamenetelmiä, joilla mitataan todellista energiankulutusta loppukäyttäjien keskuudessa; näin voidaan parantaa vaikutustenarviointimallin tarkkuutta
- c) arvioitava kvantitatiivisesti toimintapolitiikan vaikutus vuoden 2020 energiatehokkuustavoitteen saavuttamiseen arviointikertomuksessa, joka koskee jäsenvaltioiden edistymistä.

Tavoiteajankohta: joulukuu 2021

79 Tilintarkastustuomioistuin totesi saatavilla olleiden tietojen perusteella, että vaatimustenvastaisuus on edelleen merkittävä ongelma valmistajien ja vähittäismyyjien kohdalla. Suhteellisen harvat tuotemallit testattiin laboratorioissa, eivätkä tarkastuskäynnin kohteena olleet jäsenvaltiot käyttäneet muista jäsenvaltioista saatuja tuloksia täytäntöönpanotoimenpiteiden toteuttamiseen. Näin ollen kuluttajat eivät ole yhtäläisesti suojattuja kaikkialla Euroopassa (kohdat [55-69](#)).

80 Komissiolla on tärkeä tehtävä yhteistyön edistäjänä, joka auttaa markkina- ja valvontaviranomaisia huolehtimaan velvollisuuksistaan. Komission ylläpitämä ICSMS-tietokanta antaa yhteistyölle mahdollisuuksia siten, että siinä jaetaan markkina- ja valvontaviranomaisten tarkastustuloksia. Sen vaikuttavuutta on kuitenkin parannettava. Komissio myöhästyi EPREL-tietokannan perustamisessa, eikä tietokanta ollut tarkastushetkellä vielä markkina- ja valvontaviranomaisten käytettävissä. EU:n rahoittamat hankkeet ovat tuottaneet tuloksia, mutta ei ole selvää, ovatko ne johtaneet kestäviin muutoksiin tavassa, jolla markkina- ja valvonta tapahtuu (kohdat [65-73](#)).

Suositus 3 – Helpotetaan markkina- ja valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä

Komission olisi pyrittävä parantamaan markkina- ja valvontatoimia ja helpottamaan tiedonvaihtoa markkina- ja valvontaviranomaisten välillä.

Tätä silmällä pitäen komission olisi

- a) tehtävä ICSMS-järjestelmään parannuksia, jotka helpottavat markkina- ja valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä, esimerkiksi mahdollistamalla vastaavien mallinumeroiden nopea tunnistaminen linkittämällä järjestelmä EPREL-tietokantaan

Tavoiteajankohta: joulukuu 2020

- b) tarjottava markkina- ja valvontaviranomaisille pyynnöstä verkkokoulutusta, jotta ne käyttäisivät ICSMS-järjestelmää enemmän toimintansa tukena

Tavoiteajankohta: joulukuu 2020

- c) arvioitava, missä määrin markkina- ja valvontaviranomaiset ovat ottaneet käyttöön EU:n rahoittamien hankkeiden yhteydessä havaittuja markkina- ja valvonnan parhaita käytäntöjä esimerkiksi kustannustehokkaiden tarkastusten toteuttamisen osalta.

Tavoiteajankohta: huhtikuu 2022

Tilintarkastustuomioistuimen I jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Nikolaos Milioniksen johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 4. joulukuuta 2019 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner Lehne
presidentti

Sanasto

Ekologinen suunnittelu / ekosuunnittelu: Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen tuotteen suunnittelussa, jotta voidaan varmistaa korkea ympäristötehokkuus koko sen elinkaaren aikana.

Ekologista suunnittelu koskeva vaikutustenarviointi: Menetelmä ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevien toimenpiteiden vaikutusten seuraamiseksi ja niistä raportoimiseksi, kun on kyse energiankulutuksesta, työpaikoista, teknologian kehityksestä ja teollisuuden tuloista.

Energialuokka: Yksi seitsemästä luokasta (A-G), jotka osoittavat tuotteen energiatehokkuuden.

Energiamerkintä: Tiedot energiankulutuksesta ja energialuokasta. Tiedot on toimitettava energiamerkintää koskevan toimenpiteen piiriin kuuluvan tuotteen myynnin yhteydessä.

Energiatehokkuus: Järjestelmän tai laitteen tuotoksen ja kulutetun energian välinen suhde.

Kestävyys: Laitteen tai materiaalin kyky kestää kulumista, painetta tai vaurioitumista siten, että se säilyy toiminnallisena ilman epätaloudellista ylläpitoa tai korjausta.

Kierrätettävyyys: Jättemateriaalin uudelleenkäsittelyn ja/tai uudelleenkäytön tarjoamat mahdollisuudet.

Korjattavuus: Tuotteen mahdollisuus tulla palautetuksi toimintakuntoon.

Markkinaevalvonta: Viranomaiset valvovat ja testaavat, missä määrin tuotteet ovat sovellettavan lainsäädännön, kuten ekologisen suunnittelun ja energiamerkintävaatimusten, mukaisia.

Markkinaevalvontaviranomainen: Kansallinen elin, jonka tehtävänä on tarkistaa, että kyseisen jäsenvaltion markkinoilla olevat tuotteet ovat sovellettavan lainsäädännön, kuten ekologisen suunnittelun ja energiamerkintävaatimusten, mukaisia.

KOMISSION VASTAUKSET EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMEN ERITYISKERTOMUKSEEN

”EKOLOGISTA SUUNNITTELUA JA ENERGIAMERKINTÖJÄ KOSKEVA EU:N TOIMINTA: HUOMATTAVAT VIIVÄSTYKSET JA SÄÄNTÖJEN NOUDATTAMATTA JÄTTÄMINEN HEIKENTÄVÄT MAHDOLLISUUKSIA MERKITTÄVÄÄN TEHOSTUKSEEN”

TIIVISTELMÄ

I. Komissio toteaa, että ekologiseen suunnitteluun ja energiamerkintöihin liittyvillä EU:n toimilla on edistetty huomattavasti energiatehokkuutta, kuten Euroopan tilintarkastustuomioistuimien mainitsee kertomuksissaan. Alan lainsäädännöstä on hyötyä kuluttajille, teollisuudelle ja ympäristölle. Tämän politiikan merkittävät vaikutukset huomioon ottaen komissio noudattaa tiukkaa sääntelyprosessia, mukaan lukien sidosryhmien laaja kuuleminen, tekee yksityiskohtaisen kustannushyötyanalyysin ja harjoittaa poliittista valvontaa. Eri tekijät ovat viime vuosina kuitenkin pidentäneet tämän prosessin kestoja, ja sen takia energiasäästöt ovat saattaneet jäädä toivottua pienemmiksi. Samalla on jäsenvaltioiden tehtävä tarkistaa, että niiden alueella myytävät tuotteet ovat sovellettavien vaatimusten mukaisia. EU:n markkinoilla on kuitenkin edelleen liian paljon tuotteita, jotka eivät täytä vaatimuksia. Tämä heikentää sääntelyn tuloksellisuutta. Asiaan on tarkoitus saada parannus uudella markkinavalvontaa koskevalla asetuksella (EU) 2019/1020.

X. Markkinavalvonnan tieto- ja viestintäjärjestelmän (ICSMS) avulla kansalliset markkinavalvontaviranomaiset voivat tallentaa tarkastustuloksia. Lisäksi energiamerkintäpuiteasetuksella perustettu tuotetietokanta edellyttää valmistajien ja maahantuojien ilmoittavan tiedot tuotteista, joita ne saattavat unionin markkinoille.

XI. Komissio katsoo, että EU:n rahoittamilla hankkeilla on parannettu kestäväällä tavalla useiden markkinavalvontaviranomaisten toimintaa. Se kuitenkin myöntää, että joissakin tapauksissa hankkeet ovat tarjonneet vain väliaikaisen ratkaisun toistuviin ongelmiin.

HUOMAUTUKSET

34. Komissio katsoo, että alustavat uudelleentarkastelututkimukset sisälsivät tarvittavat tiedot lainsäädäntöehdotusten laatimiseksi. Sen sijaan näyttöjen osalta muut seikat (jotka liittyivät esim. energiamerkintädirektiivin tarkistamiseen) edellyttivät lisätietojen keräämistä.

Jääkaappien osalta suoritettiin yksityiskohtainen uudelleentarkastelu, joka perustui alustavaan, laajaan selvitystyöhön. Uudelleentarkastelua täydennettiin tutkimuksella, jossa keskityttiin elintarvikejätteeseen ja joka toteutettiin samanaikaisesti aiheuttamatta lisäviivästyksiä.

49. Kolmas luetelmakohta: Vaikka komissio myöntää, että yhdenmukaistetut standardit eivät aina vastaa tosiasiallista energiankulutusta todellisissa olosuhteissa, näitä standardeja pyritään jatkuvasti päivittämään, jotta ne vastaisivat paremmin todellista käyttöä. Esimerkiksi uudessa astianpesukoneita koskevassa standardissa on testikuormaa muutettu vastaamaan paremmin kuluttajien käyttöä, mukaan lukien muovituotteet, kahvimukit, teräskattilat ja lasikulhot. Toisaalta testausolosuhteissa ja -menettelyissä on noudatettava myös muita, yhtä tärkeitä kriteerejä, kuten tarkkuus, luotettavuus ja uusittavuus. Kaikkien edellä mainittujen kriteerien on oltava keskenään tasapainossa.

Yhteinen vastaus kohtiin 67 ja 68.

ICSMS-järjestelmän tietojen laatu (ja siten järjestelmän vaikuttavuus) riippuu täysin markkinavalvontaviranomaisista.

ICSMS-järjestelmässä on kattava hakumekanismi, joka mahdollistaa hakujen tekemisen useiden eri parametrien perusteella. Vastaavia mallinumeroita koskevien tietojen on tullava talouden toimijoilta. Niiden on syötettävä nämä tiedot energiamerkintöjen eurooppalaiseen tuotetietokantaan (EPREL), josta on linkki ICSMS-järjestelmään.

ICSMS-järjestelmässä on tietokenttiä vaatimustenmukaisuuden eri näkökohtia varten. Yhteen tietokentistä merkitään riskitaso, joka vaihtelee tasolta ”ei riskiä” tasolle ”vakava riski”. Lisäksi tietokenttään on mahdollista merkitä lisätietoja. Komissio on julkaissut riskinarviointimenetelmän, jossa muun muassa selitetään, miten riskiä voidaan arvioida muiden yleisten etujen kuin turvallisuuden kannalta.

Jäsenvaltioiden kanssa käydään parhaillaan keskustelua ICSMS-järjestelmään tarvittavista muutoksista ja niiden tarkentamisesta siltä osin kuin on kyse ekologisesta suunnittelusta ja energiamerkinnöistä. Koska ICSMS-järjestelmän käyttö ekologisessa suunnittelussa ja energiamerkinnöissä on kuitenkin suhteellisen vähäistä, tällaiset muutokset eivät kuulu tällä hetkellä järjestelmän kehittämisen tärkeimpiin painopisteisiin.

Se, että testausselosteita ei ole standardoitu, johtuu viranomaisten erilaisista käytännöistä. Koska testausselosteet ovat tyypillisesti tiedostoja eivätkä ennalta määriteltyjä tietokenttiä, automaattinen kääntäminen on monimutkaisempaa.

73. Kyseisten hankkeiden raporteissa esitetyt kommentit osoittavat, että monet mukana olleet markkinavalvontaviranomaiset hyödyntävät hankkeiden yhteydessä havaittuja parhaita käytäntöjä ja annettuja suosituksia. EU:n hankkeiden ulkopuolinen testaustoiminta riippuu kansallisten markkinavalvontaviranomaisten budjeteista.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Suositus 1 – Parannetaan sääntelyprosessia

Komissio hyväksyy suositukset a ja b.

Komissio on aloittanut energiaan liittyvien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan menetelmän (Methodology for Ecodesign of Energy related Products, MEERp) tarkistuksen, jossa on tarkoitus ottaa huomioon mainitut näkökohdat. Komissio on esittänyt pyynnön materiaalitehokkuutta koskevien vaatimusten standardoimiseksi, sillä tällainen standardi muodostaisi yhteisen perustan kiertotalouteen liittyviä näkökohtia koskevien tuotekohtaisten standardien kehittämiseksi. Osa näistä standardeista on jo saatu valmiiksi, ja joidenkin standardien arvioidaan valmistuvan pian. Vuodet 2020–2024 kattavassa ekologisten suunnittelun ja energiamerkintöjen työsuunnitelmassa käsitellään tarkemmin kiertotalouteen liittyviä kysymyksiä.

Komissio ei hyväksy suositusta c. Komissio päätti hyväksyä ekologista suunnittelua koskevassa vuosien 2016–2019 toimintasuunnitelmassa ilmoitetut ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevat toimenpiteet yhtenä pakettina korostaakseen sitä, että toimenpiteillä edistetään yleisesti EU:n ilmasto- ja energiatavoitteita ja kiertotalouden tavoitteita. Komissio ei voi tässä vaiheessa ennakoita, millaisen kannan se ottaa mahdollisiin tuleviin toimenpiteisiin.

Komissio hyväksyy suosituksen d. Komissio on käynnistänyt tieto- ja viestintätekniikan tuotteita koskevan tutkimuksen niiden tuotteiden yksilöimiseksi, joiden osalta nykyinen menetelmä on riittävä. Tutkimuksen tarkoituksena on myös ehdottaa toimintavaihtoehtoja (mukaan lukien mahdollisia uusia toimintapoliittisia välineitä) muita tieto- ja viestintätekniikan tuotteita varten.

Suositus 2 – Parannetaan vaikutustenarviointia

Komissio hyväksyy suosituksen a. Se aikoo toteuttaa toimia ottaakseen vaatimusten noudattamatta jättämisen ja toteutuksen viivästyksiset huomioon tulevassa vaikutustenarviointityössään. Poikkeamat

yhdenmukaistettujen standardien ja tosielämän käytäntöjen perusteella määritetyn energiankulutuksen välillä otetaan asianmukaisesti huomioon, ja komissio pyrkii kaikin keinoin kehittämään standardeja, jotka ovat lähempänä todellista käyttöä.

Komissio hyväksyy suosituksen b. Komissio aikoo arvioinnissaan ottaa huomioon sekä metodologisia näkökohtia että arvioinnin vaikutukset resursseihin.

Komissio hyväksyy suosituksen c osittain. Komissio aikoo tutkia, onko tällainen kvantitatiivinen arviointi mahdollista toteuttaa. Se ei voi kuitenkaan taata, että se voi toteutettavuustutkimuksen seurauksena noudattaa tätä suositusta.

79. Tämä asia jää suurelta osin komission toimivallan ulkopuolelle, sillä markkinaevalvonta kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Komissio on kuitenkin edistänyt markkinaevalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun uuden asetuksen (EU) 2019/1020 hyväksymistä. Asetuksella on tarkoitus saada aikaan tilintarkastustuomioistuimen vaatima parannus. Lisäksi komissio aikoo tukea asetuksen mukaisesti perustettua tuotteiden vaatimustenmukaisuutta käsittelevää EU:n verkostoa.

Suositus 3 – Helpotetaan markkinaevalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä

Komissio hyväksyy suosituksen a. Etusijalle asetetaan asetuksista (EU) 2017/1369, 2019/515 ja 2019/1020 aiheutuvien oikeudellisten velvoitteiden noudattaminen. Tähän liittyy myös linkittäminen EPREL-tietokantaan.

Komissio hyväksyy suosituksen b. Komissiolla on käytettävissään tarvittava henkilöstö ja materiaali ICSMS-järjestelmää koskevan koulutuksen järjestämiseksi verkkoseminaarin muodossa, jos asianomaiset viranomaiset tarvitsevat tällaista koulutusta ja ovat valmiit osallistumaan siihen.

Komissio hyväksyy suosituksen c. Horisontti 2020 -ohjelman vuosien 2018–2020 työohjelmassa mainitaan mahdollinen tutkimus Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden vaikutuksista energiatehokkuuteen. Tähän tutkimukseen voisi sisältyä tällainen arviointi.

Tarkastustiimi

Tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksissaan tulokset tarkastuksista, joita se kohdistaa EU:n toimintapolitiikkoihin ja ohjelmiin tai yksittäisten talousarvioalojen hallinnointiin liittyviin aihealueisiin. Tilintarkastustuomioistuin valitsee ja suunnittelee nämä tarkastustehtävät siten, että niillä saadaan aikaan mahdollisimman suuri vaikutus. Se ottaa valinta- ja suunnitteluvaiheessa huomioon tuloksellisuuteen tai säännönmukaisuuteen kohdistuvat riskit, asianomaisten tulojen tai menojen määrän, tulevat kehityssuunnat sekä poliittiset näkökohdat ja yleisen edun.

Tästä tuloksellisuuden tarkastuksesta vastasi I tarkastusjaosto, jonka erikoisalana on luonnonvarojen kestävä käyttö. Tarkastusjaoston puheenjohtaja on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Nikolaos Milionis. Tarkastus toimitettiin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Phil Wynn Owenin johdolla, ja siihen osallistuivat kabinettiavustajat Olivier Prigent ja Ramona Bortnowschi, toimialapäällikkö Helder Faria Viegas, tehtävävastaava Frédéric Soblet, apulaistehtävävastaava Diana Voinea sekä tarkastajat Arfah Chaudry, Nicholas Edwards, Joanna Kokot ja Roberto Resegotti. Kielellisissä kysymyksissä avustivat Zuzanna Filipski ja Mark Smith.

Vasemmalta oikealle: Olivier Prigent, Diana Voinea, Nicholas Edwards, Frédéric Soblet, Ramona Bortnowschi, Arfah Chaudry, Phil Wynn Owen.

Tarkastuksen eteneminen

Tapahtuma	Päivämäärä
Tarkastuksen suunnittelumuistio hyväksytty / Tarkastus alkoi	12.12.2018
Kertomusluonnos lähetetty komissioon (tai muulle tarkastuskohteelle)	28.10.2019
Lopullinen kertomus hyväksytty kuulemismenettelyn jälkeen	4.12.2019
Komission (tai muun tarkastuskohteen) viralliset vastaukset saatu kaikilla kielillä	10.1.2020

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2020.

[Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksellä nro 6-2019](#), joka koskee avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleen käyttämistä, pannaan täytäntöön datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat tilintarkastustuomioistuimen periaatteet.

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietty sisältö esittää tunnistettavissa olevia henkilöitä esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuissa tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä. Jos tällainen lisäoikeus saadaan, yllä mainittu yleinen käyttöoikeus peruuntuu. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydetty suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta. Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patentteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin, eikä niiden käyttöön anneta lupaa.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille verkkosivuille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuojaperiaatteisiin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logon käyttäminen

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.

PDF	ISBN 978-92-847-4118-2	ISSN 1977-5792	doi:10.2865/881734	QJ-AB-19-024-FI-N
HTML	ISBN 978-92-847-4102-1	ISSN 1977-5792	doi:10.2865/20728	QJ-AB-19-024-FI-Q

Ekologista suunnittelua koskeva lainsäädäntö toimii asettamalla kotitalous- ja teollisuustuotteille energiatehokkuutta ja ympäristövaatimuksia koskevat vähimmäisvaatimukset. EU:n energiamerkit antavat kuluttajille tietoa tuotteiden energiankulutuksesta ja ympäristötehokkuudesta ja auttavat heitä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä.

Tarkastuksessa havaittiin, että EU:n toimet edistivät vaikuttavalla tavalla ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevan toimintapolitiikan tavoitteiden saavuttamista, mutta vaikuttavuutta heikensivät huomattavat viiveet sääntelyprosessissa ja se, että valmistajat ja vähittäismyyjät eivät noudattaneet asetettuja vaatimuksia.

Tilintarkastustuomioistuin suosittelee komissiolle sääntelyprosessin ja toimintapolitiikan vaikutusten mittaamistavan parantamista sekä toimia, joiden avulla pyritään helpottamaan tiedonvaihtoa markkinavalvontaviranomaisten välillä ja parantamaan toimintapolitiikan noudattamista.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus, annettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 287 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS
TUOMIOISTUIN

Euroopan unionin
julkaisutoimisto

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1

Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/Pages/ContactForm.aspx
Verkkosivut: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors